Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 18ης Δεκεμβρίου 2024*

«Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας – Περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών που αποσταθεροποιούν τη Μολδαβία – Δέσμευση κεφαλαίων – Περιορισμός σχετικά με την είσοδο στο έδαφος των κρατών μελών – Κατάλογοι των προσώπων, οντοτήτων και οργανισμών που υπόκεινται στα μέτρα της δέσμευσης κεφαλαίων και οικονομικών πόρων ή σε περιορισμούς εισόδου στο έδαφος των κρατών μελών – Καταχώριση του ονόματος του προσφεύγοντος στους καταλόγους – Σχεδιασμός και καθοδήγηση βίαιων διαδηλώσεων – Άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο α′, σημείο ii, και άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο α′, σημείο ii, της απόφασης (ΚΕΠΠΑ) 2023/891 και άρθρο 2, παράγραφος 3, στοιχείο α′, σημείο ii, του κανονισμού (ΕΕ) 2023/888 – Υποχρέωση αιτιολογήσεως – Ένσταση ελλείψεως νομιμότητας – Πλάνη εκτιμήσεως – Επιχειρηματική ελευθερία – Δικαίωμα της ιδιοκτησίας – Εξωσυμβατική ευθύνη»

Στην υπόθεση T-489/23,

Ilan Mironovich Shor, κάτοικος Καισάρειας (Ισραήλ), εκπροσωπούμενος από τους T. Bontinck, L. Marchal, δικηγόρους, και τον C. Zatschler, SC,

προσφεύγων-ενάγων,

κατά

Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκπροσωπούμενου από τους A. Boggio-Tomasaz και E. Nadbath, επικουρούμενους από την E. Raoult, δικηγόρο,

καθού-εναγομένου,

υποστηριζόμενου από την

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την M. Carpus Carcea, τον L. Baumgart και τον T. Baumé,

παρεμβαίνουσα,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. Svenningsen (εισηγητή), πρόεδρο, C. Mac Eochaidh και M. Stancu, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

γραμματέας: H. Eriksson, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία, και ειδικότερα:

– το δικόγραφο της προσφυγής-αγωγής που κατατέθηκε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 9 Αυγούστου 2023,

– την απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 2023 με την οποία επετράπη στην Επιτροπή να παρέμβει υπέρ του Συμβουλίου,

– το υπόμνημα προσαρμογής που κατατέθηκε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 5 Ιουλίου 2024,

κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 1ης Οκτωβρίου 2024,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με την προσφυγή-αγωγή του (στο εξής: προσφυγή), ο προσφεύγων-ενάγων, Ilan Mironovich Shor (στο εξής: προσφεύγων), ζητεί, αφενός, βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, την ακύρωση, πρώτον, της απόφασης (ΚΕΠΠΑ) 2023/1047 του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2023, για την τροποποίηση της απόφασης (ΚΕΠΠΑ) 2023/891 σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών που αποσταθεροποιούν τη Δημοκρατία της Μολδαβίας (ΕΕ 2023, L 140 I, σ. 9), και του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2023/1045 του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2023, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 2023/888 σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών που αποσταθεροποιούν τη Δημοκρατία της Μολδαβίας (ΕΕ 2023, L 140 I, σ. 1) (στο εξής, από κοινού: αρχικές πράξεις), δεύτερον, της απόφασης (ΚΕΠΠΑ) 2024/1242 του Συμβουλίου, της 26ης Απριλίου 2024, για την τροποποίηση της απόφασης (ΚΕΠΠΑ) 2023/891 σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών που αποσταθεροποιούν τη Δημοκρατία της Μολδαβίας (ΕΕ L, 2024/1242), και του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2024/1243 του Συμβουλίου, της 26ης Απριλίου 2024, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 2023/888 σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών που αποσταθεροποιούν τη Δημοκρατία της Μολδαβίας (ΕΕ L, 2024/1243) (στο εξής, από κοινού: πράξεις διατήρησης), καθόσον οι πράξεις αυτές (στο εξής, από κοινού: προσβαλλόμενες πράξεις) τον αφορούν και, αφετέρου, βάσει του άρθρου 268 ΣΛΕΕ, χρηματική ικανοποίηση για την ηθική βλάβη που ισχυρίζεται ότι υπέστη κατόπιν της έκδοσης των αρχικών πράξεων.

Ιστορικό της διαφοράς

2 Ο προσφεύγων είναι επιχειρηματίας και πολιτικός μολδαβικής και ισραηλινής ιθαγένειας. Υπήρξε ο ηγέτης του μολδαβικού πολιτικού κόμματος ȘOR μέχρι τη διάλυση του κόμματος αυτού στις 19 Ιουνίου 2023.

3 Η υπό κρίση υπόθεση εντάσσεται στο πλαίσιο των περιοριστικών μέτρων που έλαβε η Ευρωπαϊκή Ένωση, κατόπιν αιτήματος της σημερινής ηγεσίας της Δημοκρατίας της Μολδαβίας, λόγω των αποσταθεροποιητικών ενεργειών που αντιμετωπίζει η χώρα αυτή, ενεργειών οι οποίες έχουν ενταθεί από την έναρξη του επιθετικού πολέμου της Ρωσικής Ομοσπονδίας κατά της Ουκρανίας και οι οποίες απειλούν να παρεμποδίσουν την προσχώρησή της στην Ένωση.

4 Στις 28 Απριλίου 2023 το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξέδωσε, βάσει του άρθρου 29 ΣΕΕ, την απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2023/891 σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών που αποσταθεροποιούν τη Δημοκρατία της Μολδαβίας (ΕΕ 2023, L 114, σ. 15). Την ίδια ημερομηνία το Συμβούλιο εξέδωσε, βάσει του άρθρου 215, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, τον κανονισμό (ΕΕ) 2023/888 σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών που αποσταθεροποιούν τη Δημοκρατία της Μολδαβίας (ΕΕ 2023, L 114, σ. 1).

5 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της απόφασης 2023/891 προβλέπει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να εμποδίσουν την είσοδο στο έδαφός τους ή τη διέλευση μέσω αυτού σε:

α) φυσικά πρόσωπα που ευθύνονται για, υποστηρίζουν ή υλοποιούν ενέργειες ή πολιτικές οι οποίες υπονομεύουν ή απειλούν την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Δημοκρατίας της Μολδαβίας, ή τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, τη σταθερότητα ή την ασφάλεια στη Δημοκρατία της Μολδαβίας, μέσω οποιασδήποτε από τις ακόλουθες ενέργειες:
   i) παρεμπόδιση ή υπονόμευση της δημοκρατικής πολιτικής διαδικασίας, μεταξύ άλλων με την παρεμπόδιση ή τη σοβαρή υπονόμευση της διεξαγωγής εκλογών ή την απόπειρα αποσταθεροποίησης ή ανατροπής της συνταγματικής τάξης·
   ii) σχεδιασμός, καθοδήγηση, υποστήριξη ή κατ' άλλο τρόπο διευκόλυνση βίαιων διαδηλώσεων ή άλλων βιαιοπραγιών, ή συμμετοχή, άμεσα ή έμμεσα, σε αυτές· ή
   iii) σοβαρές οικονομικές παρατυπίες όσον αφορά δημόσια κονδύλια και εξαγωγή κεφαλαίων χωρίς άδεια […]».

6 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο α', της απόφασης 2023/891 προβλέπει ότι δεσμεύονται όλα τα κεφάλαια και οι οικονομικοί πόροι που ανήκουν ή βρίσκονται υπό την ιδιοκτησία, την κατοχή ή τον έλεγχο φυσικών προσώπων, οντοτήτων ή φορέων που ευθύνονται για, υποστηρίζουν ή υλοποιούν ενέργειες ή πολιτικές οι οποίες υπονομεύουν ή απειλούν την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Δημοκρατίας της Μολδαβίας, ή τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, τη σταθερότητα ή την ασφάλεια στη Δημοκρατία της Μολδαβίας, μέσω οποιασδήποτε από τις τρεις ενέργειες που μνημονεύονται στη σκέψη 5 ανωτέρω.

7 Με τις αρχικές πράξεις, το όνομα του προσφεύγοντος καταχωρίστηκε στους καταλόγους των προσώπων, οντοτήτων και οργανισμών τους οποίους αφορούν τα περιοριστικά μέτρα που περιλαμβάνονται στο παράρτημα της απόφασης 2023/891 και στο παράρτημα Ι του κανονισμού 2023/888 (στο εξής, από κοινού: επίμαχοι κατάλογοι) για τους ακόλουθους λόγους:

«Ο Ilan Shor είναι Μολδαβός πολιτικός (επικεφαλής του πολιτικού κόμματος ȘOR) και επιχειρηματίας από τη Δημοκρατία της Μολδαβίας που εμπλέκεται σε παράνομη χρηματοδότηση πολιτικών κομμάτων στη Δημοκρατία της Μολδαβίας και σε υποκίνηση βίας κατά της αντιπολίτευσης. [Τ]ο κόμμα ȘOR με επικεφαλής τον Ilan Shor [εμπλέκεται] στη χρηματοδότηση και την εκπαίδευση ατόμων με σκοπό την πρόκληση αταξίας και αναταραχής κατά τη διάρκεια των διαδηλώσεων στη Δημοκρατία της Μολδαβίας.

Με απόφαση της 13ης Απριλίου 2023, το εφετείο του Κισινάου [Μολδαβία] καταδίκασε τον Ilan Shor για απάτη και νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στην υπόθεση "τραπεζική απάτη", και του επέβαλε δεκαπενταετή φυλάκιση και δήμευση περιουσιακών στοιχείων αξίας 254 εκατ. ευρώ. Κεφάλαια από αυτή τη μεγάλης κλίμακας τραπεζική απάτη και

διασυνδέσεις με διεφθαρμένους ολιγάρχες και οντότητες με έδρα τη Μόσχα χρησιμοποιήθηκαν και εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται, σύμφωνα με τις αρχές της Δημοκρατίας της Μολδαβίας, για τη δημιουργία τεχνητών πολιτικών αναταραχών στη χώρα.

Οι ενέργειές του που αποσκοπούν στην ανατροπή του δημοκρατικού πολιτεύματος στη Δημοκρατία της Μολδαβίας περιλαμβάνουν την παροχή παράνομης χρηματοδότησης για τη στήριξη πολιτικών δραστηριοτήτων υπέρ του Κρεμλίνου στη Δημοκρατία της Μολδαβίας. Παράδειγμα της χρήσης τέτοιων κεφαλαίων είναι η διοργάνωση βίαιων διαδηλώσεων και συγκεντρώσεων, κυρίως στην πρωτεύουσα Κισινάου, με τη βοήθεια διαδηλωτών που πληρώθηκαν από το κόμμα ŞOR καθ' όλη την περίοδο 2022-2023.

Διευθύνοντας και σχεδιάζοντας βίαιες διαδηλώσεις και μέσω των σοβαρών οικονομικών παραπτωμάτων του που αφορούν δημόσιους πόρους και τη χωρίς άδεια εξαγωγή κεφαλαίων, ο Ilan Shor ευθύνεται για ενέργειες που υπονομεύουν και απειλούν την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Δημοκρατίας της Μολδαβίας, καθώς και τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, τη σταθερότητα και την ασφάλεια στη Δημοκρατία της Μολδαβίας.»

8 Στις 31 Μαΐου 2023 το Συμβούλιο δημοσίευσε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* ανακοίνωση υπόψη των προσώπων που υπόκεινται στα περιοριστικά μέτρα τα οποία προβλέπονται στην απόφαση 2023/891, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2023/1047, και στον κανονισμό 2023/888, όπως εφαρμόζεται με τον εκτελεστικό κανονισμό 2023/1045 (ΕΕ 2023, C 190, σ. 5). Με την ανακοίνωση αυτή, τα πρόσωπα που υπόκεινται στα ως άνω περιοριστικά μέτρα ενημερώθηκαν ότι μπορούσαν να αποστείλουν στο Συμβούλιο αίτηση επανεξέτασης της καταχώρισης των ονομάτων τους στους επίμαχους καταλόγους.

9 Στις 8 Ιουνίου 2023 ο προσφεύγων ζήτησε να του κοινοποιηθούν τα αποδεικτικά στοιχεία που τεκμηρίωναν την καταχώριση του ονόματός του στους επίμαχους καταλόγους.

10 Στις 14 Ιουνίου 2023 το Συμβούλιο κοινοποίησε στον προσφεύγοντα το έγγραφο WK 6381/2023 REV 1 που περιείχε τα αποδεικτικά στοιχεία που τον αφορούσαν (στο εξής: έγγραφο WK 6381/2023).

Πραγματικά περιστατικά μεταγενέστερα της άσκησης της προσφυγής

11 Με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της 27ης Φεβρουαρίου 2024, το Συμβούλιο ενημέρωσε τον προσφεύγοντα για την πρόθεσή του να διατηρήσει το όνομά του στους επίμαχους καταλόγους στηριζόμενο σε λόγους κατ' ουσίαν πανομοιότυπους με εκείνους που είχαν δικαιολογήσει την αρχική καταχώριση του ονόματός του. Το Συμβούλιο του κοινοποίησε επίσης το έγγραφο WK 2428/2024 που περιείχε τα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία δικαιολογούσαν τη διατήρηση του ονόματός του στους επίμαχους καταλόγους (στο εξής: έγγραφο WK 2428/2024) και τον ενημέρωσε για τη δυνατότητα να υποβάλει παρατηρήσεις πριν από τις 13 Μαρτίου 2024.

12 Με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της 18ης Μαρτίου 2024, ο προσφεύγων υπέβαλε τις παρατηρήσεις του επί του μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της 27ης Φεβρουαρίου 2024 και επί του εγγράφου WK 2428/2024.

13 Στις 26 Απριλίου 2024 το Συμβούλιο εξέδωσε τις πράξεις διατήρησης, με τις οποίες παρατάθηκαν έως τις 29 Απριλίου 2025 τα περιοριστικά μέτρα που είχαν ληφθεί εις βάρος του προσφεύγοντος.

14 Με τις πράξεις διατήρησης, το Συμβούλιο δικαιολόγησε την παράταση των περιοριστικών μέτρων εις βάρος του προσφεύγοντος προβαίνοντας σε δύο τροποποιήσεις των αρχικών λόγων που αφορούσαν το γεγονός ότι το πολιτικό κόμμα του είχε κηρυχθεί αντισυνταγματικό τον Ιούνιο του 2023. Συγκεκριμένα, στην αιτιολογία των πράξεων διατήρησης διευκρινίζεται ότι, αφενός, «[π]ροτού κηρυχθεί αντισυνταγματικό τον Ιούνιο του 2023, το κόμμα [του προσφεύγοντος] ενεπλάκη στη χρηματοδότηση και την εκπαίδευση ατόμων με σκοπό την πρόκληση αταξίας και αναταραχής κατά τη διάρκεια των διαδηλώσεων στη Δημοκρατία της Μολδαβίας» και ότι, αφετέρου, «[μ]ετά την κήρυξη του κόμματος [του προσφεύγοντος] ως αντισυνταγματικού, ο [προσφεύγων] συνέχισε να διευκολύνει τη ρωσική επιρροή στην πολιτική σκηνή της Δημοκρατίας της Μολδαβίας, χρηματοδοτώντας παράνομα άλλα κόμματα και προσπαθώντας να δωροδοκήσει πολιτικούς».

15 Με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της 29ης Απριλίου 2024, το Συμβούλιο ενημέρωσε τους εκπροσώπους του προσφεύγοντος για την απόφασή του να διατηρήσει το όνομά του στους επίμαχους καταλόγους και για τη δυνατότητα υποβολής νέων παρατηρήσεων πριν από την 1η Νοεμβρίου 2024.

Αιτήματα των διαδίκων

16 Ο προσφεύγων ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

– να ακυρώσει τις προσβαλλόμενες πράξεις κατά το μέρος που τον αφορούν·

– να υποχρεώσει το Συμβούλιο να του καταβάλει το ποσό των 100 000 ευρώ ως χρηματική ικανοποίηση για την ηθική βλάβη που υπέστη λόγω της έκδοσης των αρχικών πράξεων·

– να καταδικάσει το Συμβούλιο στα δικαστικά έξοδα.

17 Το Συμβούλιο ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

– να απορρίψει την προσφυγή·

– επικουρικώς, σε περίπτωση ακύρωσης της απόφασης 2023/1047 ή της απόφασης 2024/1242 να διατάξει τη διατήρηση των αποτελεσμάτων τους έως την ημερομηνία εκπνοής της προθεσμίας ασκήσεως αναιρέσεως που προβλέπεται στο άρθρο 56, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή, εφόσον ασκηθεί αναίρεση εντός της προθεσμίας αυτής, έως την απόρριψη της αιτήσεως αναιρέσεως, εφόσον αυτή απορριφθεί·

– να καταδικάσει τον προσφεύγοντα στα δικαστικά έξοδα.

18 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο να απορρίψει την προσφυγή και να καταδικάσει τον προσφεύγοντα στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

Επί του αιτήματος ακυρώσεως των προσβαλλόμενων πράξεων

19 Από τους λόγους καταχώρισης και διατήρησης του ονόματος του προσφεύγοντος στους επίμαχους καταλόγους προκύπτει ρητώς ότι αυτός υπόκειται σε περιοριστικά μέτρα, διότι το Συμβούλιο έκρινε ότι ήταν υπεύθυνος για ενέργειες που υπονόμευαν και απειλούσαν την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Δημοκρατίας της Μολδαβίας, καθώς και τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, τη σταθερότητα και την ασφάλεια του κράτους αυτού λόγω δύο εκ των τριών ενεργειών του άρθρου 1, παράγραφος 1, στοιχείο α′, και του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο α′, της απόφασης 2023/891.

20 Αφενός, το Συμβούλιο προσάπτει στον προσφεύγοντα ότι καθοδήγησε και σχεδίασε βίαιες διαδηλώσεις στη Δημοκρατία της Μολδαβίας, κατά την έννοια του κριτηρίου του άρθρου 1, παράγραφος 1, στοιχείο α′, σημείο ii, και του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο α′, σημείο ii, της απόφασης 2023/891, καθώς και του άρθρου 2, παράγραφος 3, στοιχείο α′, σημείο ii, του κανονισμού 2023/888 (στο εξής: κριτήριο ii). Αφετέρου, το Συμβούλιο θεωρεί ότι ο προσφεύγων ευθύνεται για σοβαρές οικονομικές παρατυπίες όσον αφορά δημόσια κονδύλια και εξαγωγή κεφαλαίων χωρίς άδεια, κατά την έννοια του κριτηρίου που προβλέπεται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο α′, σημείο iii, και στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο α′, σημείο iii, της απόφασης 2023/891, καθώς και στο άρθρο 2, παράγραφος 3, στοιχείο α′, σημείο iii, του κανονισμού 2023/888 (στο εξής: κριτήριο iii).

21 Λαμβανομένου υπόψη του διαζευκτικού χαρακτήρα τους, αρκεί, προκειμένου οι προσβαλλόμενες πράξεις να είναι νομικώς βάσιμες, να πληρούνταν το ένα από τα δύο κριτήρια που χρησιμοποίησε το Συμβούλιο για την καταχώριση και τη διατήρηση του ονόματος του προσφεύγοντος στους επίμαχους καταλόγους, όπως άλλωστε αναγνώρισαν οι διάδικοι κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση (πρβλ. απόφαση της 28ης Νοεμβρίου 2013, Manufacturing Support & Procurement Kala Naft, C-348/12 P, EU:C:2013:776, σκέψη 72 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Ως εκ τούτου, το Γενικό Δικαστήριο κρίνει σκόπιμο να εξετάσει κατ' αρχάς τους λόγους ακυρώσεως και τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος που βάλλουν κατά της νομιμότητας των προσβαλλόμενων πράξεων καθόσον στηρίζονται στο κριτήριο ii.

22 Συναφώς, προς στήριξη της προσφυγής του, ο προσφεύγων προβάλλει τέσσερις λόγους ακυρώσεως που στηρίζονται, ο πρώτος, σε ένσταση ελλείψεως νομιμότητας της απόφασης 2023/891 και του κανονισμού 2023/888, ο δεύτερος, που θα εξεταστεί ευθύς εξαρχής, σε παραβάσεις της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως και σε προσβολή του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, ο τρίτος, σε σφάλματα εκτίμησης και, ο τέταρτος, σε προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Επί του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος στηρίζεται σε παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως και σε προσβολή του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας

23 Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι οι προσβαλλόμενες πράξεις είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένες, γεγονός που τον εμποδίζει να αμυνθεί και, ως εκ τούτου, προσβάλλει το δικαίωμά του αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας.

24 Ειδικότερα, καθόσον του προσάπτεται ότι «καθοδήγησε και σχεδίασε βίαιες διαδηλώσεις», η αιτιολογία των προσβαλλόμενων πράξεων δεν του παρέχει τη δυνατότητα να αντιληφθεί ποιες συγκεκριμένες ενέργειες του προσάπτονται. Η αιτιολογία των προσβαλλόμενων πράξεων είναι ασαφής και τα πραγματικά στοιχεία στα οποία στηρίχθηκε το Συμβούλιο για να κρίνει ότι πληρούται το κριτήριο αυτό δεν μπορούν να προσδιοριστούν.

25 Το Συμβούλιο αντικρούει την επιχειρηματολογία αυτή.

26 Κατά τη νομολογία, η αιτιολογία πράξης του Συμβουλίου περί επιβολής περιοριστικού μέτρου δεν πρέπει μόνο να προσδιορίζει τη νομική βάση του μέτρου αυτού, αλλά και τους ειδικούς και συγκεκριμένους λόγους για τους οποίους το Συμβούλιο εκτιμά, στο πλαίσιο άσκησης της διακριτικής εξουσίας εκτίμησης που διαθέτει, ότι πρέπει να επιβληθούν τέτοια μέτρα στον θιγόμενο (βλ. απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2018, Sberbank of Russia κατά Συμβουλίου, T-732/14, EU:T:2018:541, σκέψη 97 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

27 Η αιτιολογία δεν απαιτείται να προσδιορίζει επακριβώς όλα τα κρίσιμα πραγματικά και νομικά στοιχεία, καθόσον το ζήτημα της επάρκειας της αιτιολογίας πρέπει να εκτιμάται με γνώμονα όχι μόνον το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται και το σύνολο των κανόνων δικαίου που διέπουν τον σχετικό τομέα (βλ. απόφαση της 15ης Νοεμβρίου 2012, Συμβούλιο κατά Bamba, C-417/11 P, EU:C:2012:718, σκέψη 53 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

28 Εν προκειμένω, οι νομικές βάσεις των προσβαλλόμενων πράξεων μπορούν ευχερώς να προσδιοριστούν, δεδομένου ότι προκύπτουν ρητώς από την αιτιολογία που υπομνήσθηκε στις σκέψεις 7 και 14 ανωτέρω.

29 Συγκεκριμένα, όπως διαπιστώθηκε στη σκέψη 19 ανωτέρω, το Συμβούλιο έκρινε ότι ο προσφεύγων ήταν υπεύθυνος για ενέργειες που υπονόμευαν και απειλούσαν την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Δημοκρατίας της Μολδαβίας, καθώς και τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, τη σταθερότητα και την ασφάλεια του κράτους αυτού λόγω δύο εκ των τριών ενεργειών του άρθρου 1, παράγραφος 1, στοιχείο α′, και του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο α′, της απόφασης 2023/891, καθώς και του άρθρου 2, παράγραφος 3, στοιχείο α′, του κανονισμού 2023/888, ήτοι των κριτηρίων ii και iii.

30 Όσον αφορά το κριτήριο ii, το Συμβούλιο εξέθεσε με σαφήνεια και χωρίς αμφισημία τους ειδικούς και συγκεκριμένους λόγους για τους οποίους έκρινε, κατά την άσκηση της διακριτικής του ευχέρειας, ότι οι διαδηλώσεις που καθοδηγούσε και σχεδίαζε ο προσφεύγων καθιστούσαν τον τελευταίο υπεύθυνο για ενέργειες που υπονόμευαν και απειλούσαν την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Δημοκρατίας της Μολδαβίας, καθώς και τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, τη σταθερότητα και την ασφάλεια του κράτους αυτού.

31 Πράγματι, αφενός, το Συμβούλιο επισήμανε ότι ο προσφεύγων εμπλεκόταν σε υποκίνηση βίας κατά της σημερινής Κυβέρνησης της Δημοκρατίας της Μολδαβίας. Αφετέρου, του προσάπτει ότι στήριζε φιλορωσική πολιτική δράση στη χώρα αυτήν, ιδίως αμείβοντας άτομα για τη συμμετοχή τους στις διαδηλώσεις που σχεδίαζε το κόμμα του και εκπαιδεύοντάς τα με σκοπό τη δημιουργία τεχνητών πολιτικών αναταραχών στη χώρα.

32 Σύμφωνα με τη νομολογία που μνημονεύεται στη σκέψη 27 ανωτέρω, τα στοιχεία αυτά πρέπει να ερμηνευθούν υπό το πρίσμα του πλαισίου εντός του οποίου εκδόθηκαν οι προσβαλλόμενες πράξεις. Συναφώς, από τις αιτιολογικές σκέψεις 1 έως 12 της απόφασης 2023/891 προκύπτει κατ' ουσίαν ότι το Συμβούλιο δεσμεύτηκε να στηρίξει τη Δημοκρατία της Μολδαβίας, απέναντι

σε αποσταθεροποιητικές δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν με τη συνδρομή και προς το συμφέρον της Ρωσικής Ομοσπονδίας με σκοπό να παρεμποδιστεί η προσχώρησή της στην Ένωση, στοχεύοντας, μεταξύ άλλων, τα πρόσωπα τα οποία, με πράξεις βίας όπως οι προσαπτόμενες στον προσφεύγοντα, συνιστούν απειλή για τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου, καθώς και για τη σταθερότητα και την ασφάλεια της Δημοκρατίας της Μολδαβίας.

33 Λαμβανομένου υπόψη του πλαισίου αυτού, βάσει του κριτηρίου ii, η αιτιολογία των προσβαλλόμενων πράξεων ήταν επαρκής ώστε να παράσχει τη δυνατότητα στον μεν προσφεύγοντα να αμυνθεί και να κατανοήσει τους ειδικούς και συγκεκριμένους λόγους για την καταχώριση και τη διατήρηση του ονόματός του στους επίμαχους καταλόγους, στο δε Γενικό Δικαστήριο να ελέγξει τη νομιμότητά τους.

34 Εξάλλου, καθόσον βασίζονται στο κριτήριο ii, πρέπει να σημειωθεί ότι οι προσβαλλόμενες πράξεις δεν στηρίζονται στην απόφαση της 13ης Απριλίου 2023 του εφετείου του Κισινάου, στην οποία γίνεται παραπομπή με τις προσβαλλόμενες πράξεις προκειμένου να δικαιολογηθεί η καταχώριση και η διατήρηση του ονόματος του προσφεύγοντος μόνο βάσει του κριτηρίου iii.

35 Ως εκ τούτου, προκειμένου να εκπληρώσει την υποχρέωσή του να αιτιολογήσει την έκδοση των προσβαλλόμενων πράξεων βάσει του κριτηρίου ii, το Συμβούλιο δεν ήταν υποχρεωμένο να εκθέσει τους λόγους για τους οποίους εκτιμούσε ότι η εν λόγω δικαστική απόφαση είχε εκδοθεί τηρουμένων των δικαιωμάτων άμυνας και του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας του προσφεύγοντος, κατά την απαίτηση της νομολογίας που απορρέει ιδίως από την απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2018, Azarov κατά Συμβουλίου (C-530/17 P, EU:C:2018:1031), όπως άλλωστε αναγνώρισε και ο ίδιος ο προσφεύγων κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση.

36 Τέλος, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα που προβλήθηκε κατά των πράξεων διατήρησης, το οποίο αντλείται από το γεγονός ότι, με τα υπομνήματα αντικρούσεως και ανταπαντήσεως, το Συμβούλιο υποστήριξε ότι το όνομα του προσφεύγοντος είχε καταχωριστεί στους επίμαχους καταλόγους βάσει του κριτηρίου του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο α′, σημείο i, της απόφασης 2023/891, το οποίο αφορά τα πρόσωπα που παρεμποδίζουν ή υπονομεύουν τη δημοκρατική πολιτική διαδικασία στη Δημοκρατία της Μολδαβίας. Πράγματι, η επάρκεια της αιτιολογίας των προσβαλλόμενων πράξεων δεν μπορεί να εκτιμηθεί υπό το πρίσμα του περιεχομένου των υπομνημάτων που κατέθεσε το Συμβούλιο, τούτο δε κατά μείζονα λόγο καθόσον το Συμβούλιο αναγνώρισε ότι τα υπομνήματα αυτά ενείχαν τυπογραφικό σφάλμα ως προς το σημείο αυτό.

37 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται ένσταση ελλείψεως νομιμότητας της απόφασης 2023/891 και του κανονισμού 2023/888

38 Ο πρώτος λόγος ακυρώσεως διαιρείται, κατ' ουσίαν, σε πέντε σκέλη, τα οποία αντλούνται, πρώτον, από έλλειψη νομικής βάσης της απόφασης 2023/891 και του κανονισμού 2023/888, δεύτερον, από παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας, τρίτον, από παραβίαση της αρχής της ασφάλειας δικαίου, τέταρτον, από κατάχρηση εξουσίας και, πέμπτον, από παραβάσεις του άρθρου 2, του άρθρου 8 και του άρθρου 21, παράγραφος 1, ΣΕΕ.

– *Επί της αρμοδιότητας του Γενικού Δικαστηρίου*

39 Το Συμβούλιο υποστηρίζει ότι, με τον πρώτο λόγο ακυρώσεως, ο προσφεύγων ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι η απόφαση 2023/891 και ο κανονισμός 2023/888 δεν έχουν εφαρμογή στο σύνολό τους. Κατ' εφαρμογήν όμως του άρθρου 24, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και του άρθρου 275 ΣΛΕΕ, το Γενικό Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να κρίνει τη σκοπιμότητα της έκδοσης των πράξεων αυτών στον τομέα της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ).

40 Ο προσφεύγων αντικρούει την ανωτέρω επιχειρηματολογία.

41 Είναι βεβαίως αληθές ότι, κατά το άρθρο 275, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, ο δικαστής της Ένωσης δεν έχει αρμοδιότητα όσον αφορά τις διατάξεις σχετικά με την ΚΕΠΠΑ, ούτε όσον αφορά τις πράξεις που θεσπίζονται βάσει αυτών.

42 Εντούτοις, κατά το άρθρο 275, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, ο δικαστής της Ένωσης είναι αρμόδιος να αποφαίνεται επί των προσφυγών που ασκούνται σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ και αφορούν τον έλεγχο της νομιμότητας των αποφάσεων που προβλέπουν περιοριστικά μέτρα κατά φυσικών ή νομικών προσώπων, τις οποίες θεσπίζει το Συμβούλιο βάσει του τίτλου V, κεφάλαιο 2, της Συνθήκης ΕΕ. Η εν λόγω διάταξη δεν αποκλείει τη δυνατότητα να αμφισβητηθεί παρεμπιπτόντως, δυνάμει του άρθρου 277 ΣΛΕΕ, η νομιμότητα διάταξης γενικής ισχύος, προς στήριξη προσφυγής ακυρώσεως ασκηθείσας κατά ατομικού περιοριστικού μέτρου (πρβλ. απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2016, Azarov κατά Συμβουλίου, T-331/14, EU:T:2016:49, σκέψη 62).

43 Τούτου λεχθέντος, καθόσον το άρθρο 277 ΣΛΕΕ δεν σκοπεί να παράσχει στον διάδικο τη δυνατότητα αμφισβητήσεως της εφαρμογής πράξεως γενικού χαρακτήρα προς στήριξη προσφυγής, η έκταση της ενστάσεως ελλείψεως νομιμότητας πρέπει να περιορίζεται σε ό,τι είναι αναγκαίο για την επίλυση της διαφοράς (βλ. απόφαση της 30ής Απριλίου 2019, Wattiau κατά Κοινοβουλίου, T-737/17, EU:T:2019:273, σκέψη 56 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Επομένως, στο πλαίσιο προσφυγών ακυρώσεως κατά αποφάσεων του Συμβουλίου περί επιβολής περιοριστικών μέτρων κατά φυσικών ή νομικών προσώπων, το Γενικό Δικαστήριο δέχθηκε ότι μπορούσε παραδεκτώς να αποτελέσει αντικείμενο ενστάσεως ελλείψεως νομιμότητας η διάταξη της πράξης γενικής ισχύος που προβλέπει το κριτήριο βάσει του οποίου το όνομα του ενδιαφερομένου είχε καταχωριστεί στους επίμαχους καταλόγους (πρβλ. απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2016, Yanukovych κατά Συμβουλίου, T-348/14, EU:T:2016:508, σκέψεις 57 έως 59 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

44 Συνεπώς, εν προκειμένω, το Γενικό Δικαστήριο είναι αρμόδιο να επιληφθεί ενστάσεως ελλείψεως νομιμότητας περιοριζόμενης στις διατάξεις της απόφασης 2023/891 και του κανονισμού 2023/888 οι οποίες προβλέπουν τα κριτήρια ii και iii, πράγμα το οποίο αναγνώρισε άλλωστε και το Συμβούλιο απαντώντας σε ερώτηση του Γενικού Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση.

45 Επομένως, λαμβανομένης υπόψη της σκέψης 21 ανωτέρω, πρέπει να εξεταστεί ο πρώτος λόγος ακυρώσεως, στο μέτρο που με αυτόν αμφισβητείται η νομιμότητα των διατάξεων που προβλέπουν το κριτήριο ii.

– Επί του πρώτου σκέλους του πρώτου λόγου ακυρώσεως, με το οποίο προβάλλεται έλλειψη νομικής βάσης της απόφασης 2023/891 και του κανονισμού 2023/888, επί του τέταρτου σκέλους του πρώτου λόγου ακυρώσεως, με το οποίο προβάλλεται κατάχρηση εξουσίας, και επί του πέμπτου σκέλους του πρώτου λόγου ακυρώσεως, με το οποίο προβάλλεται παράβαση του άρθρου 2, του άρθρου 8 και του άρθρου 21, παράγραφος 1, ΣΕΕ

46 Στο πλαίσιο του πρώτου σκέλους, του τέταρτου σκέλους και του πέμπτου σκέλους του πρώτου λόγου ακυρώσεως, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, ο προσφεύγων υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι η απόφαση 2023/891 και ο κανονισμός 2023/888 επιδιώκουν σκοπούς διαφορετικούς από εκείνους που έχει την εξουσία να επιδιώκει το Συμβούλιο στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ.

47 Κατά τον προσφεύγοντα, ο σκοπός που συνίσταται στη διευκόλυνση της προσχώρησης τρίτου κράτους στην Ένωση δεν αποτελεί σκοπό της ΚΕΠΠΑ, δεδομένου ότι η διαδικασία προσχώρησης διέπεται από το άρθρο 49 ΣΕΕ, το οποίο δεν περιλαμβάνεται σε κεφάλαιο της Συνθήκης σχετικό με την ΚΕΠΠΑ. Επιπλέον, κατά τον ίδιο, το Συμβούλιο επιδιώκει στην πραγματικότητα τον σκοπό νόθευσης της εσωτερικής δημοκρατικής διαδικασίας γειτονικής χώρας, οπότε η εφαρμογή του άρθρου 29 ΣΕΕ και του άρθρου 215, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ για να δικαιολογηθεί η έκδοση, αντιστοίχως, της απόφασης 2023/891 και του κανονισμού 2023/888 συνιστά κατάχρηση εξουσίας. Κατά τον προσφεύγοντα, τα περιοριστικά αυτά μέτρα έχουν ως μοναδικό σκοπό να στοχεύσουν ορισμένα μέλη της αντιπολίτευσης, κατόπιν αιτήματος της Κυβέρνησης της Μολδαβίας, πράγμα που συνιστά παρέμβαση στην εσωτερική δημοκρατική πολιτική διαδικασία της Δημοκρατίας της Μολδαβίας κατά παράβαση του άρθρου 2, του άρθρου 8 και του άρθρου 21, παράγραφος 1, ΣΕΕ.

48 Το Συμβούλιο, υποστηριζόμενο από την Επιτροπή, αντικρούει την επιχειρηματολογία αυτή.

49 Εν προκειμένω, η απόφαση 2023/891 και ο κανονισμός 2023/888 έχουν ως νομική βάση, αντιστοίχως, το άρθρο 29 ΣΕΕ και το άρθρο 215, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, ήτοι τις κρίσιμες νομικές βάσεις στον τομέα της ΚΕΠΠΑ, πράγμα που δεν αμφισβητείται αυτό καθεαυτό από τον προσφεύγοντα. Συγκεκριμένα, η επιχειρηματολογία του τελευταίου κατατείνει μάλλον στην εξακρίβωση του ζητήματος αν οι πράξεις αυτές εντάσσονται πράγματι στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ.

50 Συναφώς, λόγω του ευρύτατου περιεχομένου των σκοπών και των στόχων της ΚΕΠΠΑ, όπως εκτίθενται στο άρθρο 3, παράγραφος 5, και στο άρθρο 21 ΣΕΕ, καθώς και στις ειδικές διατάξεις που την αφορούν, ιδίως στα άρθρα 23 και 24 ΣΕΕ, ο δικαστής της Ένωσης αναγνωρίζει στο Συμβούλιο ευρεία διακριτική ευχέρεια κατά τον καθορισμό του αντικειμένου των περιοριστικών μέτρων που λαμβάνει η Ένωση στον τομέα της ΚΕΠΠΑ (βλ. απόφαση της 27ης Ιουλίου 2022, RT France κατά Συμβουλίου, T-125/22, EU:T:2022:483, σκέψη 52 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

51 Η επιλογή της νομικής βάσης της επίμαχης πράξης πρέπει να στηρίζεται σε αντικειμενικά στοιχεία επιδεχόμενα δικαστικό έλεγχο, μεταξύ των οποίων καταλέγονται ο σκοπός και το περιεχόμενο της πράξης αυτής (πρβλ. απόφαση της 5ης Μαρτίου 2015, Ezz κ.λπ. κατά Συμβουλίου, C-220/14 P, EU:C:2015:147, σκέψη 42 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

52 Εν προκειμένω, κατά την αιτιολογική της σκέψη 11, σκοπός της απόφασης 2023/891 είναι η επιβολή ταξιδιωτικών περιορισμών και μέτρων δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων κατά προσώπων που ευθύνονται για, υποστηρίζουν ή υλοποιούν ενέργειες ή πολιτικές οι οποίες

υπονομεύουν ή απειλούν την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Δημοκρατίας της Μολδαβίας, καθώς και τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, τη σταθερότητα ή την ασφάλεια στο κράτος αυτό, και κατά προσώπων, οντοτήτων ή φορέων που συνδέονται με αυτά.

53 Κατά την αιτιολογική σκέψη 2 της απόφασης 2023/891, τα περιοριστικά αυτά μέτρα εντάσσονται στο πλαίσιο μιας πολιτικής να στηριχθεί η σημερινή ηγεσία της Δημοκρατίας της Μολδαβίας, υποψήφιας προς ένταξη στην Ένωση χώρας, με σκοπό την ενίσχυση της ανθεκτικότητας, της ασφάλειας, της σταθερότητας, της οικονομίας και του ενεργειακού εφοδιασμού της χώρας αυτής έναντι των αποσταθεροποιητικών δραστηριοτήτων εξωτερικών παραγόντων.

54 Η εν λόγω πολιτική στήριξης εντάσσεται η ίδια στο πλαίσιο που υπενθυμίζεται στις αιτιολογικές σκέψεις 3 και 4 της απόφασης 2023/891, σύμφωνα με το οποίο η Κυβέρνηση της Μολδαβίας έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο όσον αφορά την ενίσχυση της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου, καθώς και την καταπολέμηση της διαφθοράς, αλλά αντιμετωπίζει πολλαπλές κρίσεις και βρίσκεται όλο και συχνότερα αντιμέτωπη με άμεσες απειλές για τη σταθερότητά της, οι οποίες προέρχονται τόσο από εσωτερικές ομάδες με κατεστημένα συμφέροντα όσο και από τη Ρωσική Ομοσπονδία, η συχνή συμπαιγνία των οποίων απειλεί να εκτροχιάσει τη χώρα από τη μεταρρυθμιστική της πορεία. Από την αιτιολογική σκέψη 6 της εν λόγω απόφασης προκύπτει επίσης ότι, κατά την εκτίμηση του Συμβουλίου, τέτοιες αποσταθεροποιητικές δράσεις απαιτούσαν άμεση αντίδραση λαμβανομένης υπόψη της σημασίας που είχε η σταθερότητα της Δημοκρατίας της Μολδαβίας, μιας υποψήφιας προς ένταξη στην Ένωση χώρας που συνορεύει με αυτή.

55 Στο πλαίσιο αυτό, στην αιτιολογική σκέψη 7 της απόφασης 2023/891, το Συμβούλιο επισήμανε ότι τα πρόσωπα που ευθύνονται για βιαιοπραγίες συνιστούν απειλή για τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου, καθώς και για τη σταθερότητα και την ασφάλεια της Δημοκρατίας της Μολδαβίας.

56 Επομένως, υπό το πρίσμα του σκοπού και του περιεχομένου της απόφασης 2023/891, προκύπτει ότι η απόφαση αυτή συνδέεται άμεσα με τους σκοπούς της ΚΕΠΠΑ που μνημονεύονται στο άρθρο 21, παράγραφος 2, στοιχείο β′, ΣΕΕ, καθόσον αποσκοπεί, κατ' ουσίαν, στην εδραίωση και τη στήριξη της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου στη Δημοκρατία της Μολδαβίας.

57 Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να γίνει δεκτό ότι ο σχεδιασμός, η καθοδήγηση ή η συμμετοχή σε βίαιες διαδηλώσεις ή σε άλλες βιαιοπραγίες μπορεί να δικαιολογήσει δράση της Ένωσης στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ στηριζόμενη στον σκοπό της εδραίωσης και της στήριξης της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου σε τρίτη χώρα.

58 Πράγματι, σε αντίθεση με τις ειρηνικές διαδηλώσεις, οι οποίες αποτελούν ουσιώδες συστατικό στοιχείο της δημοκρατίας σε ένα κράτος δικαίου, οι βίαιες διαδηλώσεις είναι ικανές να θίξουν τα νομικά και θεσμικά θεμέλια της οικείας χώρας και δεν εμπίπτουν στο θεμελιώδες δικαίωμα της ελευθερίας του συνέρχεσθαι ειρηνικώς, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 11 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (στο εξής: ΕΣΔΑ), και στο άρθρο 12, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης).

59 Επομένως, το κριτήριο ii μπορούσε να εισαχθεί στην έννομη τάξη της Ένωσης με την απόφαση 2023/891 και τον κανονισμό 2023/888, πράξεις οι οποίες στηρίζονται, αντιστοίχως, στο άρθρο 29 ΣΕΕ και στο άρθρο 215, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.

60 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος.

61 Κατ' αρχάς, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα ότι το Συμβούλιο, επιδιώκοντας να διευκολύνει την προσχώρηση υποψήφιας χώρας στην Ένωση, επιδιώκει σκοπό άσχετο με την ΚΕΠΠΑ.

62 Πράγματι, ο σεβασμός του κράτους δικαίου, ο οποίος αποτελεί βασική αξία στην οποία στηρίζεται η Ένωση, αποτελεί προϋπόθεση για την προσχώρηση στην Ένωση και το άρθρο 21, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΣΕΕ εξουσιοδοτεί το Συμβούλιο να λαμβάνει περιοριστικά μέτρα προς στήριξη, μεταξύ άλλων, του κράτους δικαίου σε τρίτη χώρα. Ως εκ τούτου, το Συμβούλιο είναι αρμόδιο να λαμβάνει περιοριστικά μέτρα προς στήριξη του κράτους δικαίου σε τρίτη χώρα υποψήφια για προσχώρηση στην Ένωση.

63 Εν συνεχεία, δεν μπορεί να γίνει δεκτό το επιχείρημα του προσφεύγοντος που αντλείται από κατάχρηση εξουσίας. Πράγματι, κατά πάγια νομολογία, μια πράξη έχει εκδοθεί κατά κατάχρηση εξουσίας μόνον όταν προκύπτει, βάσει αντικειμενικών, κρίσιμων και συγκλινουσών ενδείξεων, ότι εκδόθηκε με αποκλειστικό ή, τουλάχιστον, πρωταρχικό σκοπό διαφορετικό από εκείνους για τους οποίους παρασχέθηκε η συγκεκριμένη εξουσία ή με σκοπό την καταστρατήγηση μιας διαδικασίας που προβλέπουν ειδικά οι Συνθήκες για την αντιμετώπιση των συγκεκριμένων περιστάσεων (βλ. απόφαση της 15ης Νοεμβρίου 2023, OT κατά Συμβουλίου, T-193/22, EU:T:2023:716, σκέψη 208 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

64 Ο προσφεύγων, όμως, δεν προσκόμισε τέτοιες ενδείξεις ικανές να αποδείξουν ότι το Συμβούλιο επιδίωκε σκοπούς διαφορετικούς από τους εκτιθέμενους στην απόφαση 2023/891. Ειδικότερα, το γεγονός και μόνον ότι το Συμβούλιο απάντησε θετικά σε αίτηση για την παροχή στήριξης εκ μέρους της Ένωσης έναντι δράσεων που απειλούσαν να αποσταθεροποιήσουν τη Δημοκρατία της Μολδαβίας δεν σημαίνει ότι οι σχετικές πράξεις εκδόθηκαν κατά κατάχρηση εξουσίας. Ομοίως, ο ισχυρισμός ότι τα περιοριστικά μέτρα σχεδιάστηκαν «για να στοχεύσουν ειδικά [τους] κύριους ηγέτες της αντιπολίτευσης» αντικρούεται από τη γενική διατύπωση των επίμαχων κριτηρίων καταχώρισης, διατύπωση η οποία καθιστά εφικτή την εφαρμογή τους σε άλλες κατηγορίες προσώπων πέραν των πολιτικών προσωπικοτήτων.

65 Τέλος, εφόσον αποδεικνύεται ότι το Συμβούλιο είχε την εξουσία να εκδώσει την απόφαση 2023/891 και τον κανονισμό 2023/888, ιδίως προκειμένου στηρίξει τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου στη Δημοκρατία της Μολδαβίας σύμφωνα με το άρθρο 21, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΣΕΕ, δεν μπορεί να ευδοκιμήσει η επιχειρηματολογία που αντλείται από παράβαση του άρθρου 2, του άρθρου 8 και του άρθρου 21, παράγραφος 1, της Συνθήκης αυτής.

66 Αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει ο προσφεύγων με το υπόμνημα προσαρμογής, τα ανωτέρω συμπεράσματα δεν αναιρούνται ούτε από το γεγονός ότι το Συμβούλιο επισήμανε ότι δεν διέθετε έγγραφα σχετικά με την αίτηση για την παροχή στήριξης που υπέβαλε η Δημοκρατία της Μολδαβίας, και στην οποία παραπέμπει η αιτιολογική σκέψη 10 της αποφάσεως 2023/891.

67 Συναφώς, ο προσφεύγων δεν εξηγεί με ποιον τρόπο η απουσία εγγράφου σχετικού με την αίτηση αυτή καθιστά δυνατό να αποδειχθεί ότι η απόφαση 2023/891 και ο κανονισμός 2023/888 ενέχουν οποιαδήποτε παρανομία.

68 Ως εκ τούτου, το πρώτο σκέλος, το τέταρτο σκέλος και το πέμπτο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμα.

– Επί του δεύτερου σκέλους του πρώτου λόγου ακυρώσεως, με το οποίο προβάλλεται παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας

69 Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η εκ μέρους του Συμβουλίου ερμηνεία του κριτηρίου ii είναι αντίθετη προς την αρχή της αναλογικότητας και οδηγεί στη διαπίστωση ότι πολλοί πολιτικοί στην Ένωση θα μπορούσαν να το πληρούν. Κατά την άποψή του, λαμβανομένου υπόψη του θεμελιώδους δικαιώματος στην ελευθερία του συνέρχεσθαι ειρηνικώς, μόνον οι ad hoc οργανωμένες διαδηλώσεις με σκοπό τη διάπραξη βιαιοπραγιών θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο περιοριστικών μέτρων.

70 Το Συμβούλιο, υποστηριζόμενο από την Επιτροπή, αντικρούει την επιχειρηματολογία αυτή.

71 Συναφώς, όσον αφορά τον δικαστικό έλεγχο της τήρησης της αρχής της αναλογικότητας, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι πρέπει να αναγνωρίζεται στον νομοθέτη της Ένωσης ευρεία εξουσία εκτιμήσεως σε τομείς οι οποίοι προϋποθέτουν επιλογές πολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής φύσεως εκ μέρους του και εντός των οποίων καλείται να προβεί σε σύνθετες εκτιμήσεις. Εξ αυτού έχει συναγάγει ότι η νομιμότητα μέτρου το οποίο έχει ληφθεί στους εν λόγω τομείς θίγεται μόνον αν το μέτρο αυτό είναι προδήλως ακατάλληλο σε σχέση με τον σκοπό που επιδιώκει το αρμόδιο θεσμικό όργανο (βλ. απόφαση της 28ης Μαρτίου 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, σκέψη 146 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

72 Εν προκειμένω, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει κατ’ ουσίαν ο προσφεύγων, το εύρος του κύκλου των προσώπων εις βάρος των οποίων ενδέχεται να επιβληθούν περιοριστικά μέτρα στηριζόμενα στο κριτήριο ii δεν μπορεί να θεωρηθεί δυσανάλογο.

73 Πράγματι, από το ίδιο το γράμμα του άρθρου 1, παράγραφος 1, στοιχείο α′, σημείο ii, και του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο α′, σημείο ii, της απόφασης 2023/891 προκύπτει ότι η λήψη περιοριστικών μέτρων δεν δικαιολογείται από κάθε σχεδιασμό, καθοδήγηση ή συμμετοχή σε βίαιη διαδήλωση ή σε άλλες βιαιοπραγίες.

74 Κατ’ αρχάς, για να ληφθούν περιοριστικά μέτρα βάσει του κριτηρίου αυτού, πρέπει οι ενέργειες του ενδιαφερομένου να είναι ικανές να υπονομεύσουν ή να απειλήσουν την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Δημοκρατίας της Μολδαβίας ή τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, τη σταθερότητα ή την ασφάλεια στο εν λόγω κράτος. Εν ολίγοις, οι ενέργειες αυτές πρέπει να είναι ικανές να θίξουν τα θεσμικά και νομικά θεμέλια της χώρας αυτής (βλ., κατ’ αναλογίαν, απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2016, Yanukovych κατά Συμβουλίου, T-346/14, EU:T:2016:497, σκέψη 101).

75 Εν συνεχεία, όπως επισημαίνει ο προσφεύγων, η χρήση των όρων «βίαιες διαδηλώσεις» και «άλλες βιαιοπραγίες» συνεπάγεται κατ’ ανάγκην ότι δεν μπορούν να ληφθούν περιοριστικά μέτρα κατά προσώπων υπεύθυνων για τον σχεδιασμό, την καθοδήγηση ή τη συμμετοχή σε διαδηλώσεις που καλύπτονται από το δικαίωμα στην ελευθερία του συνέρχεσθαι ειρηνικώς, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 11 της ΕΣΔΑ και στο άρθρο 12, παράγραφος 1, του Χάρτη.

76 Συναφώς, όπως προκύπτει από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου σχετικά με το άρθρο 11 της ΕΣΔΑ, η οποία πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατ’ εφαρμογήν του άρθρου 52, παράγραφος 3, του Χάρτη για τον προσδιορισμό της έννοιας και του περιεχομένου του δικαιώματος στην ελευθερία του συνέρχεσθαι ειρηνικώς που

κατοχυρώνεται στο άρθρο 12, παράγραφος 1, του Χάρτη, δεν μπορεί κάθε διαδήλωση στο πλαίσιο της οποίας διαπιστώθηκαν βιαιοπραγίες να δικαιολογήσει τη λήψη περιοριστικών μέτρων εις βάρος των διοργανωτών της.

77 Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, το δικαίωμα στην ελευθερία του συνέρχεσθαι ειρηνικώς ισχύει σε σχέση με όλες τις συγκεντρώσεις, εκτός από εκείνες στις οποίες οι διοργανωτές ή οι συμμετέχοντες έχουν βίαιες προθέσεις, υποκινούν τη βία ή υποσκάπτουν με άλλον τρόπο τα θεμέλια της δημοκρατικής κοινωνίας (βλ. απόφαση του ΕΔΔΑ της 15ης Οκτωβρίου 2015, Kudrevičius κ.λπ. κατά Λιθουανίας, CE:ECHR:2015:1015JUD003755305, § 92 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Επιπλέον, ένα πρόσωπο δεν παύει να απολαύει του δικαιώματος στην ελευθερία του συνέρχεσθαι ειρηνικώς λόγω σποραδικών βιαιοπραγιών ή άλλων αξιόποινων πράξεων διαπραττόμενων από άλλα πρόσωπα κατά τη διάρκεια της διαδήλωσης, εφόσον οι προθέσεις ή η συμπεριφορά του ενδιαφερομένου παραμένουν ειρηνικές (βλ. απόφαση του ΕΔΔΑ της 5ης Ιανουαρίου 2016, Frumkin κατά Ρωσίας, CE:ECHR:2016:0105JUD007456812, § 99 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

78 Τέλος, υφίσταται εύλογη σχέση μεταξύ του κριτηρίου ii και των σκοπών που επιδιώκονται με την απόφαση 2023/891 και τον κανονισμό 2023/888. Πράγματι, στο μέτρο που το Συμβούλιο είχε την πρόθεση να στηρίξει, μεταξύ άλλων, τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου στη Δημοκρατία της Μολδαβίας, αποτρέποντας την απειλή να παρεμποδιστεί η προσχώρηση της χώρας αυτής στην Ένωση λόγω αποσταθεροποιητικών ενεργειών εκ μέρους εξωτερικών παραγόντων, η προσέγγιση που συνίσταται στη στόχευση των υπευθύνων για τον σχεδιασμό, την καθοδήγηση ή τη συμμετοχή σε βίαιες διαδηλώσεις ή σε άλλες βιαιοπραγίες ικανές να θέσουν σε κίνδυνο την προσχώρηση αυτή ανταποκρίνεται κατά τρόπο συνεπή στους ως άνω σκοπούς.

79 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, το κριτήριο ii δεν είναι προδήλως ακατάλληλο υπό το πρίσμα των επιδιωκόμενων από το Συμβούλιο σκοπών.

80 Επομένως, το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο.

– Επί του τρίτου σκέλους του πρώτου λόγου ακυρώσεως, με το οποίο προβάλλεται παραβίαση της αρχής της ασφάλειας δικαίου

81 Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι το Συμβούλιο παραβίασε την αρχή της ασφάλειας δικαίου για τον λόγο ότι τα κριτήρια που προβλέπονται στην απόφαση 2023/891 και στον κανονισμό 2023/888 καθιστούν ανέφικτο στον ενδιαφερόμενο να αποφύγει τα περιοριστικά μέτρα, ανεξαρτήτως της συμπεριφοράς του. Συναφώς, με την από 13 Μαΐου 2024 απάντησή του στην αίτηση πρόσβασης στα έγγραφα που υπέβαλε ο προσφεύγων βάσει του κανονισμού 1049/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2001, για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής (ΕΕ 2001, L 145, σ. 43), το Συμβούλιο υποστήριξε ότι η γνωστοποίηση των προπαρασκευαστικών πράξεων των προσβαλλόμενων πράξεων ενείχε τον κίνδυνο να στερήσει από τα περιοριστικά μέτρα την πρακτική αποτελεσματικότητά τους, καταδεικνύοντας τον τρόπο με τον οποίο τα οικεία πρόσωπα θα μπορούσαν ευχερέστερα να αποφύγουν το καθεστώς περιοριστικών μέτρων, πράγμα το οποίο δεν συνάδει με την αρχή της ασφάλειας δικαίου.

82 Επιπλέον, κατά τον προσφεύγοντα, το κριτήριο ii αποσκοπεί στην αναδρομική επιβολή ποινικών κυρώσεων λόγω παρελθούσας συμπεριφοράς και δεν είναι αρκούντως σαφές.

83 Το Συμβούλιο, υποστηριζόμενο από την Επιτροπή, αντικρούει την επιχειρηματολογία αυτή.

84 Η αρχή της ασφάλειας δικαίου έχει την έννοια ότι η νομοθεσία της Ένωσης πρέπει να είναι σαφής και η εφαρμογή της να είναι προβλέψιμη για κάθε πρόσωπο που επιζητεί έννομη προστασία (βλ. απόφαση της 17ης Φεβρουαρίου 2017, Islamic Republic of Iran Shipping Lines κ.λπ. κατά Συμβουλίου, T-14/14 και T-87/14, EU:T:2017:102, σκέψη 192 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Η νομοθεσία αυτή πρέπει να είναι σαφής και ακριβής, ώστε να είναι σε θέση οι ενδιαφερόμενοι να γνωρίζουν σαφώς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους και να λαμβάνουν ως εκ τούτου τα μέτρα τους (βλ. απόφαση της 28ης Μαρτίου 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, σκέψη 161 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

85 Εν προκειμένω, κατ' αρχάς, ο προσφεύγων δεν προσδιόρισε τις πτυχές του κριτηρίου ii οι οποίες, κατά την άποψή του, στερούνταν σαφήνειας ή ακρίβειας.

86 Εν συνεχεία, πρέπει να απορριφθεί ο ισχυρισμός ότι το κριτήριο ii αποσκοπεί στην επιβολή ποινικών κυρώσεων σε ορισμένα πρόσωπα λόγω της παρελθούσας συμπεριφοράς τους.

87 Πράγματι, γενικώς, τα περιοριστικά μέτρα δεν έχουν τον χαρακτήρα ποινικής κύρωσης, δεδομένου ότι τα επίμαχα κεφάλαια υπόκεινται σε συντηρητική και, ως εκ τούτου, προσωρινή δέσμευση.

88 Ο συντηρητικός χαρακτήρας των επίμαχων περιοριστικών μέτρων επιβεβαιώνεται από τις αιτιολογικές σκέψεις 4 και 5 και 7 έως 10 της απόφασης 2023/891, από τις οποίες προκύπτει ότι τα διάφορα κριτήρια καταχώρισης που προβλέπει η απόφαση αυτή αποσκοπούν στην καταπολέμηση των πράξεων αποσταθεροποίησης που συνιστούν «απειλή» για τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου στη Δημοκρατία της Μολδαβίας.

89 Εν ολίγοις, τα πρόσωπα που ευθύνονται για τέτοιες αποσταθεροποιητικές ενέργειες δεν υπόκεινται σε κυρώσεις λόγω της παρελθούσας συμπεριφοράς τους, αλλά τους επιβάλλονται περιοριστικά μέτρα διότι το Συμβούλιο έκρινε ότι, λόγω των ενεργειών τους, συνιστούσαν, κατά την ημερομηνία λήψης των μέτρων αυτών, απειλή για τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου στη χώρα αυτή.

90 Στο πλαίσιο αυτό, τα μέτρα σκοπούν κυρίως να αποτρέψουν τη διάπραξη τέτοιων πράξεων ή την επανάληψή τους και στηρίζονται περισσότερο στην αξιολόγηση μιας τρέχουσας ή μέλλουσας απειλής παρά στην εκτίμηση μιας παρελθούσας συμπεριφοράς (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 23ης Οκτωβρίου 2008, People's Mojahedin Organization of Iran κατά Συμβουλίου, T-256/07, EU:T:2008:461, σκέψη 110). Οποιαδήποτε άλλη ερμηνεία θα είχε ως συνέπεια να υποχρεούται το Συμβούλιο να στηρίζεται αποκλειστικά σε ενέργειες μεταγενέστερες της θέσπισης των επίμαχων κριτηρίων, καθιστώντας κατ' αυτόν τον τρόπο αναποτελεσματικές τις αρμοδιότητες που του απονέμουν το άρθρο 29 ΣΕΕ και το άρθρο 215 ΣΛΕΕ.

91 Τέλος, το επιχείρημα ότι η διατύπωση του κριτηρίου αυτού συνεπάγεται αδυναμία αποφυγής των περιοριστικών μέτρων δεν μπορεί να ευδοκιμήσει.

92 Πράγματι, η ισχύς των περιοριστικών μέτρων εξαρτάται πάντοτε από τη συνέχιση συνδρομής των πραγματικών και νομικών περιστάσεων που συνέτρεχαν κατά τη λήψη τους, καθώς και από την ανάγκη διατήρησής τους προς επίτευξη του επιδιωκόμενου με το μέτρο αυτό σκοπού. Συνεπώς, κατά την περιοδική επανεξέταση των εν λόγω περιοριστικών μέτρων, εναπόκειται στο Συμβούλιο να προβαίνει σε επικαιροποιημένη εκτίμηση της καταστάσεως και σε απολογισμό των

επιπτώσεων των μέτρων αυτών, προκειμένου να προσδιοριστεί αν τα μέτρα κατέστησαν δυνατή την επίτευξη των σκοπών που επιδιώκονταν με την αρχική καταχώριση των ονομάτων των οικείων προσώπων και οντοτήτων στον επίμαχο κατάλογο ή αν εξακολουθεί να είναι δυνατή η συναγωγή του ίδιου συμπεράσματος σχετικά με τα εν λόγω πρόσωπα και οντότητες (βλ. απόφαση της 15ης Νοεμβρίου 2023, OT κατά Συμβουλίου, T-193/22, EU:T:2023:716, σκέψη 168 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

93 Συναφώς, ούτε το επιχείρημα που αντλείται από το περιεχόμενο της απάντησης του Συμβουλίου της 13ης Μαΐου 2024 στην επιβεβαιωτική αίτηση πρόσβασης που υπέβαλαν οι εκπρόσωποι του προσφεύγοντος βάσει του κανονισμού 1049/2001 καθιστά δυνατόν να αποδειχθεί ότι η απόφαση 2023/891 και ο κανονισμός 2023/888 παραβιάζουν την αρχή της ασφάλειας δικαίου.

94 Πράγματι, η επιχειρηματολογία αυτή αποσκοπεί, στην πραγματικότητα, στην αμφισβήτηση της νομιμότητας της απόφασης του Συμβουλίου της 13ης Μαΐου 2024 περί μερικής άρνησης πρόσβασης σε ορισμένα έγγραφα. Δεδομένου ότι η απόφαση αυτή δύναται να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως δυνάμει του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, ο προσφεύγων δεν μπορεί να επικαλεστεί την έλλειψη νομιμότητάς της στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 28ης Μαρτίου 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, σκέψη 128 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

95 Επομένως, το τρίτο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο.

96 Βάσει των προεκτεθέντων, ο πρώτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του ως αβάσιμος.

Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος στηρίζεται σε σφάλματα εκτίμησης

97 Αφενός, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η αποδεικτική ισχύς που μπορεί να αποδοθεί στα άρθρα του Τύπου τα οποία περιέχονται στον φάκελο αποδεικτικών στοιχείων του Συμβουλίου είναι μηδαμινή, διότι ο μολδαβικός Τύπος δεν είναι ανεξάρτητος. Επιπλέον, το Συμβούλιο μπορεί να στηριχθεί σε τέτοια άρθρα του Τύπου μόνον όταν δεν διαθέτει εξουσίες έρευνας σε τρίτη χώρα. Εν προκειμένω, η Αντιπροσωπεία της Ένωσης στη Δημοκρατία της Μολδαβίας ήταν απολύτως σε θέση να διεξαγάγει επιτόπιες έρευνες.

98 Αφετέρου, οι συγκεντρώσεις της 19ης Ιουνίου 2022 και της 12ης Μαρτίου 2023 δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως «βίαιες» κατά την έννοια του κριτηρίου ii.

99 Κατά τον προσφεύγοντα, οι διαδηλώσεις αυτές, βασιζόμενες σε δικαιολογημένη διαμαρτυρία κατά της μείωσης του βιοτικού επιπέδου στη Δημοκρατία της Μολδαβίας, διεξήχθησαν ειρηνικά και ουδόλως συνδέονται με απόπειρες αποσταθεροποίησης της χώρας αυτής. Αντιθέτως, αντανακλούν αποκλειστικά και μόνον τη δράση της δημοκρατικά εκλεγμένης αντιπολίτευσης. Επιπλέον, οι μόνες βιαιοπραγίες που διαπιστώθηκαν κατά τις συγκεντρώσεις αυτές οφείλονται στην αστυνομία, η οποία εμπόδισε την πρόσβαση των συμμετεχόντων στους χώρους συνάντησης και έθεσε διαδηλωτές υπό κράτηση χωρίς δικαιολόγηση. Επιπλέον, η καταβολή αμοιβής σε πρόσωπα για τη συμμετοχή τους στις διαδηλώσεις δεν είναι παράνομη. Συναφώς, η χρηματοδότηση για την οποία κάνει λόγο το Συμβούλιο αποσκοπούσε απλώς στη διασφάλιση της μεταφοράς των διαδηλωτών και στην παροχή σε αυτούς τροφής και εξοπλισμού για τη συμμετοχή τους στις διαδηλώσεις. Τέλος, ο προσφεύγων αντικρούει τον ισχυρισμό ότι διοργάνωσε «ταξίδια» στην Τουρκία προκειμένου να εκπαιδεύσει νεαρούς Μολδαβούς στις τεχνικές που καθιστούν δυνατή την πρόκληση μαζικών αναταραχών κατά τη διάρκεια των

διαδηλώσεων. Υποστηρίζει ότι το κόμμα του, το οποίο έχει εμπειρία στη διοργάνωση εκδηλώσεων, βοήθησε απλώς μια οργάνωση νεολαίας να πραγματοποιήσει κράτηση ξενοδοχείου στην Τουρκία και να οργανώσει δραστηριότητες.

100 Όσον αφορά τις πράξεις διατήρησης, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι οι έρευνες και οι δικαστικές διαδικασίες που κινήθηκαν σε πλαίσιο έντονης διαφθοράς και χωρίς να διασφαλίζεται ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας δεν μπορούσαν να χρησιμεύσουν ώστε να δικαιολογηθεί η διατήρηση του ονόματός του στους επίμαχους καταλόγους. Προσθέτει, επιπλέον, ότι τα άρθρα που περιέχονται στο έγγραφο WK 6381/2023 είναι παλαιότερα του ενός έτους και ότι το Συμβούλιο δεν εξήγησε με ποιον τρόπο εξακολουθούσε ο προσφεύγων, μετά τη διάλυση του κόμματός του τον Ιούνιο του 2023, να σχεδιάζει βίαιες διαδηλώσεις κατά την έννοια του κριτηρίου ii.

101 Το Συμβούλιο, υποστηριζόμενο από την Επιτροπή, αντικρούει την επιχειρηματολογία αυτή.

– Επί των αποδεικτικών στοιχείων που έλαβε υπόψη το Συμβούλιο για να τεκμηριώσει την εκτίμηση ότι ο προσφεύγων σχεδίασε και καθοδήγησε βίαιες διαδηλώσεις κατά την έννοια του κριτηρίου ii

102 Πρώτον, όσον αφορά το ζήτημα αν το Συμβούλιο μπορούσε να εκδώσει τις προσβαλλόμενες πράξεις χωρίς να προβεί το ίδιο σε επιτόπιους ελέγχους, υπενθυμίζεται ότι, ελλείψει εξουσιών έρευνας σε τρίτες χώρες, η εκτίμηση των αρχών της Ένωσης που λαμβάνουν περιοριστικά μέτρα πρέπει, εκ των πραγμάτων, να βασιστεί σε διαθέσιμες στο κοινό πηγές πληροφόρησης, εκθέσεις, άρθρα του Τύπου ή άλλες παρόμοιες πηγές πληροφόρησης (βλ. απόφαση της 20ής Μαρτίου 2024, Belshyna κατά Συμβουλίου, T-115/22, EU:T:2024:187, σκέψη 68 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

103 Εν προκειμένω, το γεγονός ότι η Ένωση διαθέτει Αντιπροσωπεία στη Δημοκρατία της Μολδαβίας δεν συνεπάγεται ότι έχει εξουσίες έρευνας στη χώρα αυτήν. Πράγματι, η Αντιπροσωπεία αυτή δεν έχει την αρμοδιότητα να διεξάγει έρευνες στο έδαφος της Μολδαβίας με σκοπό την αναζήτηση των αποδεικτικών στοιχείων που θα μπορούσαν να στηρίξουν τη λήψη περιοριστικών μέτρων από το Συμβούλιο.

104 Το γεγονός ότι το επίμαχο καθεστώς περιοριστικών μέτρων θεσπίστηκε κατόπιν αίτησης της Δημοκρατίας της Μολδαβίας για την παροχή στήριξης, όπως ακριβώς και το γεγονός ότι πρόκειται για υποψήφια προς ένταξη στην Ένωση χώρα, δεν αναιρούν τη διαπίστωση ότι η Ένωση δεν έχει εξουσίες έρευνας στην εν λόγω τρίτη χώρα.

105 Ως εκ τούτου, για την έκδοση των προσβαλλόμενων πράξεων, το Συμβούλιο μπορούσε να στηριχθεί σε δημοσίως διαθέσιμα πληροφοριακά στοιχεία, όπως συνδέσμους προς ιστοτόπους, άρθρα του Τύπου και στιγμιότυπα οθόνης σχετικά με τις διαδηλώσεις που σχεδιάζονταν από τον προσφεύγοντα και το κόμμα του.

106 Δεύτερον, όσον αφορά την αξιοπιστία των αποδεικτικών στοιχείων επί των οποίων στηρίχθηκε το Συμβούλιο για να εκδώσει τις προσβαλλόμενες πράξεις, υπενθυμίζεται ότι στο δίκαιο της Ένωσης ισχύει η αρχή της ελεύθερης εκτίμησης των αποδείξεων από την οποία συνάγεται ότι, εφόσον ένα αποδεικτικό στοιχείο έχει κτηθεί νομοτύπως, το μόνο λυσιτελές κριτήριο για την εκτίμηση της αποδεικτικής ισχύος του είναι η αξιοπιστία του (βλ. απόφαση της 26ης Σεπτεμβρίου 2018, Infineon Technologies κατά Επιτροπής, C-99/17 P, EU:C:2018:773, σκέψη 65 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

107 Τούτου λεχθέντος, εναπόκειται στον προσφεύγοντα να προσδιορίσει με ακρίβεια τα αποδεικτικά στοιχεία που θα μπορούσαν να εγείρουν αμφιβολίες ως προς την αξιοπιστία τους (βλ. απόφαση της 8ης Μαρτίου 2023, Assaad κατά Συμβουλίου, T-426/21, EU:T:2023:114, σκέψη 86 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

108 Στο πλαίσιο αυτό, ελλείψει ειδικού επιχειρήματος σχετικά με τα αποδεικτικά στοιχεία στα οποία στηρίχθηκε το Συμβούλιο για την έκδοση των προσβαλλόμενων πράξεων βάσει του κριτηρίου ii, η γενική παρουσίαση από τον προσφεύγοντα του «τοπίου των μέσων μαζικής ενημέρωσης στη Μολδαβία» δεν αρκεί για να καταστήσει άνευ αποδεικτικής ισχύος τα άρθρα του Τύπου που περιλαμβάνονται στα έγγραφα αυτά, τα οποία προέρχονται, κατά τα λοιπά, όχι μόνον από μολδαβικές, αλλά και από ρουμανικές, αγγλικές και αμερικανικές πηγές, των οποίων η αξιοπιστία δεν αμφισβητείται.

109 Είναι βεβαίως αληθές ότι, ενδεικτικά, ο προσφεύγων επέκρινε τη φερόμενη έλλειψη ανεξαρτησίας των ιστοτόπων «anticorupție.md» και «deschide.md».

110 Εντούτοις, αφενός, τα έγγραφα WK 6381/2023 και WK 2428/2024 περιέχουν έκαστο ένα μόνον άρθρο του Τύπου προερχόμενο από τον ιστότοπο «anticorupție.md» και αφορούν αποκλειστικώς τους ισχυρισμούς περί παράνομης χρηματοδότησης πολιτικών κομμάτων από τον προσφεύγοντα, λόγω των οποίων φέρεται υπεύθυνος για σοβαρές οικονομικές παρατυπίες όσον αφορά δημόσια κονδύλια κατά την έννοια του κριτηρίου iii. Επομένως, τα άρθρα αυτά δεν στηρίζουν την εκτίμηση του Συμβουλίου ότι ο προσφεύγων είναι υπεύθυνος για τον σχεδιασμό και την καθοδήγηση βίαιων διαδηλώσεων κατά την έννοια του κριτηρίου ii. Συνεπώς, δεν ασκούν επιρροή για την εκτίμηση της νομιμότητας των προσβαλλόμενων πράξεων καθόσον αυτές στηρίζονται στο κριτήριο ii.

111 Αφετέρου, όσον αφορά τις επικρίσεις σχετικά με τον ιστότοπο «deschide.md», αρκεί η διαπίστωση ότι οι φάκελοι αποδεικτικών στοιχείων του Συμβουλίου δεν περιέχουν κανένα άρθρο του Τύπου προερχόμενο από τον εν λόγω ιστότοπο.

112 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να απορριφθεί ως αλυσιτελής η επιχειρηματολογία που αντλείται από έλλειψη αποδεικτικής ισχύος των στοιχείων που περιλαμβάνονται στα έγγραφα WK 6381/2023 και WK 2428/2024.

– Επί του βασίμου των λόγων που δικαιολογούν την καταχώριση και τη διατήρηση του ονόματος του προσφεύγοντος στους επίμαχους καταλόγους βάσει του κριτηρίου ii

113 Εκ προοιμίου, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο προσφεύγων δεν αμφισβητεί ότι το κόμμα του σχεδίασε διάφορες αντικυβερνητικές διαδηλώσεις στο Κισινάου κατά το 2022 και το 2023.

114 Λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας που υπομνήσθηκε στη σκέψη 76 ανωτέρω, για να μπορούν οι διαδηλώσεις αυτές να χαρακτηριστούν ως «βίαιες» κατά την έννοια του κριτηρίου ii, πρέπει να εξεταστεί αν το Συμβούλιο ανταποκρίθηκε στο βάρος αποδείξεως που έφερε προβάλλοντας δέσμη αρκούντως συγκεκριμένων, ακριβών και συγκλινουσών ενδείξεων από τις οποίες να μπορεί να αποδειχθεί ότι ο προσφεύγων, υπό την ιδιότητά του ως ηγέτης του κόμματος που σχεδίασε τις επίμαχες διαδηλώσεις, είχε βίαιες προθέσεις, υποκινούσε τη βία ή υπέσκαπτε με άλλον τρόπο τα θεμέλια της δημοκρατικής κοινωνίας.

115 Συναφώς, κατά πρώτον, από τα υπ' αριθ. 9 και 17 αποδεικτικά στοιχεία του εγγράφου WK 6381/2023, ήτοι από τα άρθρα που δημοσιεύθηκαν, αντιστοίχως, στις 7 Μαρτίου 2023 στον ιστότοπο «hotnews.ro» και στις 17 Απριλίου 2023 στον ιστότοπο της εφημερίδας *Times*, προκύπτει ότι, μεταξύ της 3ης και της 6ης Μαρτίου 2023, το κόμμα του προσφεύγοντος διοργάνωσε ταξίδι στο Belek (Τουρκία) με σκοπό την εκπαίδευση 80 περίπου ατόμων στις τεχνικές που καθιστούν δυνατή την πρόκληση μαζικών αναταραχών κατά τη διάρκεια διαδηλώσεων, ενθαρρύνοντας ιδίως τις συγκρούσεις με την αστυνομία μέσω προσπαθειών διάρρηξης οδοφραγμάτων και μέσω της ρίψης λίθων ή καπνογόνων.

116 Επί του σημείου αυτού, ο προσφεύγων δεν διαψεύδει ότι όντως οργανώθηκε ταξίδι στην Τουρκία με τη βοήθεια του κόμματός του. Υποστηρίζει, ωστόσο, ότι επρόκειτο για διακοπές μελών μιας οργάνωσης νεολαίας και ότι το κόμμα του απλώς βοήθησε τα μέλη αυτά να πραγματοποιήσουν κράτηση ξενοδοχείου και να οργανώσουν δραστηριότητες, διότι είχε «μεγαλύτερη πείρα στη διοργάνωση τέτοιων εκδηλώσεων».

117 Ωστόσο, ο ισχυρισμός αυτός δεν θεμελιώνεται σε κανένα στοιχείο της δικογραφίας.

118 Ειδικότερα, ο προσφεύγων δεν προσκόμισε κανένα στοιχείο ικανό να παράσχει στο Γενικό Δικαστήριο τη δυνατότητα να εκτιμήσει αν η εμπλοκή του κόμματός του στη διαχείριση του ταξιδιού αυτού περιοριζόταν στην κράτηση ξενοδοχείου και στην οργάνωση δραστηριοτήτων ή, γενικότερα, αν το κόμμα του είχε οργανώσει στο παρελθόν άλλα ταξίδια αυτού του είδους. Συναφώς, από το καταστατικό του κόμματός του, το οποίο παρατίθεται στο παράρτημα Α.7 του δικογράφου της προσφυγής, δεν προκύπτει ότι το κόμμα αυτό έχει, για παράδειγμα, ως καταστατικό σκοπό τη διοργάνωση διακοπών στο εξωτερικό, πράγμα που μάλλον καθιστά αναξιόπιστο τον ισχυρισμό ότι το κόμμα του έχει πείρα στη διοργάνωση τέτοιων εκδηλώσεων.

119 Επομένως, η μνεία που περιέχεται στην αιτιολογία των προσβαλλόμενων πράξεων ότι ο προσφεύγων μετέσχε στην εκπαίδευση ατόμων με σκοπό την πρόκληση αταξίας και αναταραχής κατά τη διάρκεια των διαδηλώσεων στη Δημοκρατία της Μολδαβίας δεν ενέχει πλάνη εκτιμήσεως.

120 Κατά δεύτερον, από διάφορα αποδεικτικά στοιχεία προκύπτει κατά τρόπο συγκεκριμένο, ακριβή και συνεκτικό ότι πολλά άτομα επελέγησαν και αμείφθηκαν από το κόμμα του προσφεύγοντος για να συμμετάσχουν στις επίμαχες διαδηλώσεις. Από τα ανωτέρω προκύπτει, ειδικότερα, ότι πρόθεση του προσφεύγοντος ήταν να εξασφαλίσει τη συμμετοχή στις διαδηλώσεις αυτές ορισμένων προσώπων με ιδιαίτερο προφίλ που μπορούσαν να προκαλέσουν αταξία και αναταραχή κατά τη διάρκειά τους, με σκοπό τον εκφοβισμό της κυβέρνησης.

121 Συναφώς, το υπ' αριθ. 13 αποδεικτικό στοιχείο του εγγράφου WK 6381/2023, ήτοι άρθρο που δημοσιεύθηκε στις 3 Οκτωβρίου 2022 στον ιστότοπο «Zdg.md», κάνει λόγο για έρευνα δημοσιογράφων οι οποίοι διείσδυσαν σε διαδήλωση σχεδιασθείσα από το κόμμα του προσφεύγοντος.

122 Κατ' αρχάς, το άρθρο αυτό αναδεικνύει τον πολύπλοκο σχεδιασμό του κόμματος του προσφεύγοντος για την επιλογή των προσώπων, τη μεταφορά τους με μικρά λεωφορεία στον τόπο των διαδηλώσεων και την καταβολή σε αυτούς αμοιβής κυμαινόμενης από 200 έως 400 λέου Μολδαβίας (MDL) (περίπου 10 έως 20 ευρώ) έναντι συμμετοχής μερικών ωρών στις διαδηλώσεις. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, άλλα πρόσωπα πληρώθηκαν έως 200 δολάρια ΗΠΑ (USD) (περίπου 185 ευρώ) για να κατασκηνώσουν για δύο νύχτες σε σκηνές που είχαν στηθεί μπροστά από το Κοινοβούλιο της Μολδαβίας.

123 Στη συνέχεια, το άρθρο αυτό περιγράφει τις τεχνικές που χρησιμοποιούσαν οι εκπρόσωποι του κόμματος για να αποκρύψουν το σχέδιό τους. Αφενός, χρησιμοποιούσαν μεταξύ τους κωδικοποιημένη γλώσσα όταν επικοινωνούσαν σχετικά με την αμοιβή που κατέβαλλαν στα πρόσωπα που στρατολογούσαν. Αφετέρου, έδιναν σε κάθε πρόσωπο εισιτήριο λεωφορείου ώστε, σε περίπτωση αστυνομικού ελέγχου, καθένα από τα πρόσωπα αυτά να μπορεί να ισχυριστεί ότι επιδίωξε να μεταβεί στις διαδηλώσεις με δικά του μέσα και ότι είχε επιβιβαστεί στο μικρό λεωφορείο του κόμματος του προσφεύγοντος καθ' οδόν.

124 Τέλος, από το άρθρο αυτό προκύπτει ότι οι εκπρόσωποι του κόμματος του προσφεύγοντος έδιναν οδηγίες στα πρόσωπα που ήταν παρόντα κατά τρόπο ώστε να διαδηλώνουν ενεργά. Μάλιστα, όσοι επιδείκνυαν μικρότερο ενθουσιασμό δέχονταν επίπληξη.

125 Η καταβολή αμοιβής στα πρόσωπα που στρατολογούνταν για να συμμετάσχουν στις διαδηλώσεις επιβεβαιώνεται από το υπ' αριθ. 20 αποδεικτικό στοιχείο του εγγράφου WK 6381/2023, ήτοι από άρθρο που δημοσιεύθηκε στις 28 Οκτωβρίου 2022 στον ιστότοπο της εφημερίδας *Washington Post*, το οποίο αναφέρει τη σύλληψη 24 προσώπων, συμπεριλαμβανομένων ορισμένων μελών του κόμματος του προσφεύγοντος, καθώς και την κατάσχεση 20 σακουλών γεμάτων με χαρτονομίσματα συνολικής αξίας 3,5 εκατομμυρίων MDL (περίπου 183 000 ευρώ) προοριζόμενα να χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση των διαδηλώσεων.

126 Το γεγονός ότι ορισμένοι εκ των παρευρισκομένων στις διαδηλώσεις επελέγησαν από το κόμμα του προσφεύγοντος τεκμηριώνεται επίσης από τα υπ' αριθ. 18 και 19 αποδεικτικά στοιχεία του εγγράφου WK 6381/2023, ήτοι από άρθρα που δημοσιεύθηκαν στις 17 Φεβρουαρίου 2023 στον ιστότοπο της εφημερίδας *Times*.

127 Πράγματι, τα άρθρα αυτά εξηγούν, παραθέτοντας, μεταξύ άλλων, δήλωση ενός από τους δημοσιογράφους που είχαν διεισδύσει στις διαδηλώσεις, ότι ο προσφεύγων επέλεγε μέλη παραστρατιωτικών ομάδων και πρώην στρατιώτες και αξιωματικούς της αστυνομίας με σκοπό να προκαλέσουν κοινωνική αναταραχή κατά τις συγκεντρώσεις αυτές.

128 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει ο προσφεύγων, ο σχεδιασμός των διαδηλώσεων υπερέβαινε την απλή διάθεση μεταφορικών μέσων για τη μετάβαση σε αυτές.

129 Ειδικότερα, από τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισε το Συμβούλιο προκύπτει ότι το κόμμα έχει εκπαιδεύσει και επιλέξει πρόσωπα με πολύ ιδιαίτερο προφίλ πρόθυμα να προκαλέσουν βιαιοπραγίες και να συμμετάσχουν σε διαδηλώσεις για λόγους εν μέρει οικονομικούς και, επομένως, άσχετους με το αντικείμενο των διαδηλώσεων αυτών. Στο μέτρο αυτό, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι τα ως άνω πρόσωπα σκόπευαν να ασκήσουν το δικαίωμά τους στην ελευθερία του συνέρχεσθαι ειρηνικώς μετέχοντας στις διαδηλώσεις που σχεδίαζε το κόμμα του προσφεύγοντος. Πράγματι, μετείχαν σε αυτές έναντι αμοιβής και όχι για να εκφράσουν τις προσωπικές τους πεποιθήσεις και απόψεις.

130 Εξάλλου, το γεγονός ότι ο προσφεύγων και το κόμμα του κατέβαλλαν αμοιβή σε πρόσωπα για να συμμετάσχουν στις διαδηλώσεις πιστοποιεί τον τεχνητό χαρακτήρα των σκοπούμενων αναταραχών.

131 Επομένως, η μνεία που περιέχεται στην αιτιολογία των προσβαλλόμενων πράξεων ότι το κόμμα του προσφεύγοντος σχεδίασε βίαιες διαδηλώσεις και συγκεντρώσεις, κυρίως στην πρωτεύουσα Κισινάου, με τη βοήθεια διαδηλωτών που πληρώθηκαν από το κόμμα του το 2022 και το 2023 δεν ενέχει πλάνη εκτιμήσεως.

132 Κατά τρίτον, από πλείονα αποδεικτικά στοιχεία προκύπτει ότι, με τις δηλώσεις του, ο προσφεύγων υποκίνησε τη βία κατά των πολιτικών του αντιπάλων.

133 Υπό την έννοια αυτή, το υπ' αριθ. 14 αποδεικτικό στοιχείο του εγγράφου WK 6381/2023, ήτοι το ανακοινωθέν Τύπου που δημοσιεύθηκε στον ιστότοπο του κόμματος του προσφεύγοντος, παραθέτει την ακόλουθη δήλωση:

«Τελευταία, αυτή η εξουσία προσπαθεί να μας πείσει ότι ο λόγος των κρίσεων που αντιμετωπίζουμε είναι η σύγκρουση στην Ουκρανία. Είναι ψέμα. Ακόμη και πριν ξεσπάσει αυτή η κρίση, ο λαός της Μολδαβίας ζούσε ολοένα και χειρότερα. Σήμερα κηρύσσουμε ολοκληρωτικό πόλεμο στο σημερινό καθεστώς και καλούμε όλον τον κόσμο να αγωνιστεί για να το διώξουμε από την εξουσία. Σήμερα λέμε φτάνει πια. Το μήνυμά μας είναι το ακόλουθο: είτε η Maia Sandu θα φύγει μόνη της, μαζί με όλη την κλίκα της, είτε θα τους τραβήξουμε από το αυτί και θα τους οδηγήσουμε εκεί όπου ανήκουν, στη φυλακή και στο φρενοκομείο».

134 Ο λογαριασμός Facebook του προσφεύγοντος περιλαμβάνει και άλλα βίντεο της ίδιας φύσης τα οποία προτρέπουν σε άσκηση βίας κατά των πολιτικών του αντιπάλων, όπως προκύπτει από το υπ' αριθ. 2 αποδεικτικό στοιχείο του εγγράφου WK 6381/2023, ήτοι άρθρο που δημοσιεύθηκε τον Ιανουάριο του 2019 στον ιστότοπο «moldovacurata.md», στο οποίο παρατίθεται η ακόλουθη δήλωση που αφορά έναν πολιτικό άλλου κόμματος:

«Ας μιλήσουμε τώρα για τη ζώνη μου, την έχω εδώ και τέσσερα χρόνια, μου την έδωσε η γυναίκα μου, είναι η τυχερή μου ζώνη, την φορώ και θα συνεχίσω να τη φορώ και με την αγκράφα της θα σε σκίσω, Andrusa, εσένα και τη μάνα σου. Και αν οι πληρωμένοι δημοσιογράφοι κρίνουν σκόπιμο να γράφουν αθλιότητες για τον κόσμο όταν αναλάβω την εξουσία, και αυτό θα γίνει πολύ σύντομα, θα σας τιμωρήσω. Σταματήστε αλλιώς θα το μετανιώσετε.»

135 Λαμβανομένων υπόψη των προθέσεων του προσφεύγοντος (βλ. σκέψεις 115 έως 131 ανωτέρω), οι δηλώσεις του ιδίου πρέπει να αναλυθούν ως εκκλήσεις για την ανατροπή της κυβέρνησης με τη χρήση βίας.

136 Επομένως, η μνεία που περιέχεται στην αιτιολογία των προσβαλλόμενων πράξεων ότι ο προσφεύγων εμπλέκεται σε υποκίνηση βίας κατά των πολιτικών του αντιπάλων δεν ενέχει πλάνη εκτιμήσεως.

137 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, συνάγεται το συμπέρασμα ότι το Συμβούλιο ανταποκρίθηκε στο βάρος αποδείξεως που έφερε προβάλλοντας δέσμη αρκούντως συγκεκριμένων, ακριβών και συγκλινουσών ενδείξεων βάσει των οποίων μπορούσε να αποδειχθεί ότι ο προσφεύγων, υπό την ιδιότητα του ηγέτη του κόμματος που σχεδίασε τις επίμαχες διαδηλώσεις, είχε βίαιες προθέσεις και υποκινούσε τη βία, κατά την έννοια της νομολογίας που παρατίθεται στη σκέψη 76 ανωτέρω.

138 Επομένως, απομένει να εξεταστεί αν το γεγονός ότι ο προσφεύγων καθοδήγησε και σχεδίασε τις βίαιες αυτές διαδηλώσεις αρκεί για να τον καταστήσει υπεύθυνο για ενέργειες που υπονομεύουν ή απειλούν τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου στη Δημοκρατία της Μολδαβίας, κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, στοιχείο α′, και του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο α′, της απόφασης 2023/891.

139 Η εκτίμηση αυτή προϋποθέτει εξέταση των αποδεικτικών στοιχείων όχι κατά τρόπο μεμονωμένο, αλλά εντός του πλαισίου στο οποίο εντάσσονται (πρβλ. απόφαση της 21ης Απριλίου 2015, Anbouba κατά Συμβουλίου, C-605/13 P, EU:C:2015:248, σκέψη 50 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

140 Συναφώς, κατά πρώτον, από τις αιτιολογικές σκέψεις 1 έως 7 της απόφασης 2023/891 προκύπτει ότι η Δημοκρατία της Μολδαβίας βρίσκεται αντιμέτωπη με αποσταθεροποιητικές ενέργειες οι οποίες, αφενός, αποσκοπούν στην παρεμπόδιση της προσχώρησής της στην Ένωση και, αφετέρου, προέρχονται από εξωτερικούς παράγοντες, όπως η Ρωσική Ομοσπονδία, της οποίας οι ενέργειες έχουν ενταθεί από την έναρξη του επιθετικού πολέμου της κατά της Ουκρανίας.

141 Από τα υπ' αριθ. 5, 6 και 10 αποδεικτικά στοιχεία του εγγράφου WK 6381/2023, ήτοι ένα άρθρο της 19ης Φεβρουαρίου 2023 που δημοσιεύθηκε στον ιστότοπο «rferl.org», ένα ανακοινωθέν Τύπου του United States Department of the Treasury (Υπουργείου Οικονομικών των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής) της 26ης Οκτωβρίου 2022 και ένα άρθρο της 15ης Μαρτίου 2023 που δημοσιεύθηκε στον ιστότοπο «G 4Media.ro», προκύπτει ότι η στρατηγική της Ρωσικής Ομοσπονδίας είναι να εκμεταλλευτεί τις αδυναμίες ορισμένων χωρών-στόχων προκειμένου να εγκαταστήσει σε αυτές φιλορωσική κυβέρνηση πρόθυμη να συμμετάσχει στον επιθετικό πόλεμό της κατά της Ουκρανίας.

142 Όσον αφορά τις επίμαχες στην υπό κρίση υπόθεση αποσταθεροποιητικές ενέργειες της Ρωσικής Ομοσπονδίας, τα υπ' αριθ. 11, 18 και 20 αποδεικτικά στοιχεία του εγγράφου WK 6381/2023, ήτοι ένα άρθρο της 3ης Νοεμβρίου 2022 που δημοσιεύθηκε στον ιστότοπο «rferl.org», ένα άρθρο της 17ης Φεβρουαρίου 2023 που δημοσιεύθηκε στον ιστότοπο της εφημερίδας *Times* και ένα άρθρο της 28ης Οκτωβρίου 2022 που δημοσιεύθηκε στον ιστότοπο της εφημερίδας *Washington Post*, εξηγούν τον τρόπο με τον οποίο η Ρωσική Ομοσπονδία επιχειρεί να εκμεταλλευθεί την εξάρτηση της Δημοκρατίας της Μολδαβίας από το ρωσικό φυσικό αέριο προκειμένου να προκαλέσει αναταραχή στον πληθυσμό και να εκφοβίσει τη σημερινή κυβέρνηση.

143 Κατ' ουσίαν, οι διάφορες αυτές πηγές πληροφοριών αποδεικνύουν ότι η Ρωσική Ομοσπονδία επιδιώκει να δημιουργήσει τις αναγκαίες συνθήκες ώστε να προκληθεί η δυσαρέσκεια του πληθυσμού κατά της σημερινής Κυβέρνησης της Μολδαβίας με στόχο την ανατροπή της, βυθίζοντας τη χώρα σε ενεργειακή κρίση.

144 Κατά δεύτερον, οι δεσμοί μεταξύ της Ρωσικής Ομοσπονδίας και του προσφεύγοντος τεκμηριώνονται από διάφορα έγγραφα, όπως το άρθρο της 19ης Φεβρουαρίου 2023 που δημοσιεύθηκε στον ιστότοπο «rferl.org», το άρθρο της 7ης Μαρτίου 2023 που δημοσιεύθηκε στον ιστότοπο «hotnews.ro» ή ακόμη το άρθρο της 12ης Απριλίου 2023 που δημοσιεύθηκε στον ιστότοπο «romania.europalibera.org».

145 Συγκεκριμένα, το κόμμα του προσφεύγοντος περιγράφεται ως «ευνοϊκά διακείμενο προς τους Ρώσους» ή «φιλορωσικό». Ο ίδιος εμφανίζεται σε διάφορα άρθρα να έχει στενούς δεσμούς με τη Ρωσική Ομοσπονδία ή ακόμη και να «πληρώνεται» από τη ρωσική Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Ασφαλείας.

146 Παραδείγματος χάριν, το άρθρο που δημοσιεύθηκε στις 3 Νοεμβρίου 2022 στον ιστότοπο «rferl.org» και το ανακοινωθέν Τύπου του Υπουργείου Οικονομικών των Ηνωμένων Πολιτειών της 26ης Οκτωβρίου 2022 εξηγούν ότι ο προσφεύγων επιχείρησε να δημιουργήσει συμμαχία με Ρώσους προκειμένου να ελέγξει το Κοινοβούλιο της Μολδαβίας με σκοπό να στηρίξει νομοσχέδια υπέρ των ρωσικών συμφερόντων και να επηρεάσει αρνητικά την ψηφοφορία επί της

αίτησης για τη χορήγηση του καθεστώτος υποψήφιας χώρας προς ένταξη στην Ένωση. Το άρθρο της 3ης Νοεμβρίου 2022 αναφέρει επίσης ότι, επ' ευκαιρία επίσκεψης μελών του κόμματος του προσφεύγοντος στη Ρωσία, ο πρόεδρος της επιτροπής διεθνών υποθέσεων της Gosudarstvennaya Duma Federal'nogo Sobrania Rossiskoï Federatsii (Κρατικής Δούμας της Ομοσπονδιακής Συνέλευσης της Ρωσικής Ομοσπονδίας) εξήρε τον προσφεύγοντα και το κόμμα του ως «αξιόπιστους εταίρους» της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Στο ίδιο πνεύμα, το υπ' αριθ. 7 αποδεικτικό στοιχείο του εγγράφου WK 6381/2023, ήτοι ένα ανακοινωθέν Τύπου που δημοσιεύθηκε στις 14 Απριλίου 2023 στον ιστότοπο του κόμματος του προσφεύγοντος, κάνει λόγο για τη στήριξη που παρέσχε ο πρόεδρος της επιτροπής διεθνών υποθέσεων της Κρατικής Δούμας της Ομοσπονδιακής Συνέλευσης της Ρωσικής Ομοσπονδίας στον υποψήφιο του κόμματος του προσφεύγοντος για την εκλογή του κυβερνήτη της Γκαγκαουζίας.

147 Εξάλλου, από τις δηλώσεις του ιδίου (βλ. σκέψη 133 ανωτέρω) προκύπτει ότι ο προσφεύγων επιχειρεί να επιρρίψει την ευθύνη για την αύξηση του ενεργειακού κόστους στην Κυβέρνηση της Μολδαβίας, γεγονός που συμβάλλει στην πρόκληση της δυσαρέσκειας του πληθυσμού με στόχο την ανατροπή της κυβέρνησης αυτής.

148 Κατά τρίτον, από πλείονα αποδεικτικά στοιχεία προκύπτει ότι η Ρωσική Ομοσπονδία καταβάλλει προσπάθειες να εκμεταλλευθεί τις διαδηλώσεις που σχεδίαζε το κόμμα του προσφεύγοντος για να προκαλέσει αναταραχές και να αποσταθεροποιήσει την Κυβέρνηση της Μολδαβίας.

149 Συναφώς, η έκθεση της 9ης Μαρτίου 2023 της Γενικής Διεύθυνσης Ευρωπαϊκής Πολιτικής Προστασίας και Επιχειρήσεων Ανθρωπιστικής Βοήθειας της Επιτροπής, με τίτλο «Ουκρανία/Μολδαβία – ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας», η οποία επισυνάπτεται στο έγγραφο WK 6381/2023, εξηγεί ότι η Ρωσική Ομοσπονδία συνεχίζει τις προσπάθειές της να αποσταθεροποιήσει την πολιτική κατάσταση στη Δημοκρατία της Μολδαβίας καταφεύγοντας σε διάφορες υβριδικές απειλές, μεταξύ των οποίων διαδηλώσεις σχεδιασμένες από το κόμμα του προσφεύγοντος, στις οποίες ήταν παρόντες διαδηλωτές προερχόμενοι από τη Ρωσία.

150 Ειδικότερα, τα άρθρα που δημοσιεύθηκαν, αντιστοίχως, στις 15 Μαρτίου 2023 στον ιστότοπο «G 4Media.ro», στις 12 Απριλίου 2023 στον ιστότοπο «romania.europalibera.org» και στις 17 Απριλίου 2023 στον ιστότοπο της εφημερίδας *Times* περιγράφουν τον τρόπο με τον οποίο οι μολδαβικές αρχές ματαίωσαν μια απόπειρα περισσότερων προσώπων υποστηριζόμενων από τη Ρωσική Ομοσπονδία τα οποία είχαν εκπαιδευθεί για να υποκινήσουν βία κατά τη διάρκεια των διαδηλώσεων που σχεδίαζε το κόμμα του προσφεύγοντος, με αποτέλεσμα επτά συλλήψεις.

151 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι οι επίμαχες βίαιες διαδηλώσεις σχεδιάστηκαν προς το συμφέρον και με τη συνδρομή της Ρωσικής Ομοσπονδίας, οπότε εντάσσονται πλήρως στο πλαίσιο των ενεργειών αποσταθεροποίησης της Κυβέρνησης της Μολδαβίας τις οποίες προορίζονται να αντιμετωπίσουν τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα.

152 Υπό το πρίσμα του πλαισίου αυτού, το Συμβούλιο δεν υπέπεσε σε πλάνη εκτιμήσεως καθόσον έκρινε ότι οι βίαιες διαδηλώσεις που καθοδηγούσε και σχεδίαζε ο προσφεύγων καθιστούσαν τον τελευταίο υπεύθυνο για ενέργειες που υπονόμευαν ή απειλούσαν τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου στη Δημοκρατία της Μολδαβίας, κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, στοιχείο α′, και του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο α′, της απόφασης 2023/891.

153 Αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει ο προσφεύγων, το γεγονός ότι το κόμμα του κηρύχθηκε αντισυνταγματικό τον Ιούνιο του 2023 δεν κατέστησε παρωχημένα τα περιοριστικά μέτρα που ελήφθησαν εις βάρος του.

154 Πράγματι, στον τομέα των περιοριστικών μέτρων, το ζήτημα που έχει σημασία κατά την εξέταση της διατήρησης του ονόματος προσώπου στους επίμαχους καταλόγους είναι το κατά πόσον, μετά την καταχώριση του ονόματος του εν λόγω προσώπου ή μετά την προηγούμενη επανεξέταση, η πραγματική κατάσταση μεταβλήθηκε κατά τέτοιον τρόπο ώστε να μην μπορεί πλέον να συναχθεί το ίδιο συμπέρασμα σχετικά με τη συμμετοχή του εν λόγω προσώπου σε δραστηριότητες τις οποίες αφορούν τα περιοριστικά μέτρα (πρβλ. απόφαση της 22ας Απριλίου 2021, Συμβούλιο κατά PKK, C-46/19 P, EU:C:2021:316, σκέψη 49 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

155 Βεβαίως, το γεγονός ότι το κόμμα του προσφεύγοντος κηρύχθηκε αντισυνταγματικό και, ως εκ τούτου, διαλύθηκε στερεί από τον προσφεύγοντα ορισμένες διευκολύνσεις για τον σχεδιασμό βίαιων διαδηλώσεων, όπως αυτές που δικαιολόγησαν την καταχώριση του ονόματός του στους επίμαχους καταλόγους.

156 Ωστόσο, η συνέχιση τέτοιων ενεργειών δεν εξαρτάται, αυτή καθεαυτήν, από την ύπαρξη του πολιτικού κόμματος του οποίου ο προσφεύγων ήταν πρόεδρος.

157 Πράγματι, δεδομένου ότι ο ηγετικός ρόλος του προσφεύγοντος στον σχεδιασμό βίαιων διαδηλώσεων –συμπεριλαμβανομένης της στρατολόγησης και εκπαίδευσης προσώπων που αμείβονταν για να λαμβάνουν μέρος σε αυτές– είχε ως συνέπεια την καταχώριση του ονόματός του στους επίμαχους καταλόγους (βλ. σκέψεις 119, 120 και 127 ανωτέρω), το γεγονός ότι οι βίαιες αυτές διαδηλώσεις εντάσσονται στις απόπειρες αποσταθεροποίησης της πολιτικής κατάστασης στη Δημοκρατία της Μολδαβίας (βλ. σκέψεις 149 έως 151 ανωτέρω), καθώς και οι δηλώσεις του προσφεύγοντος και η δραστηριότητά του στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που πιστοποιούν την πρόθεσή του να προκαλέσει αταξία και αναταραχή στον πληθυσμό (βλ. σκέψεις 133, 134 και 147 ανωτέρω) κατέστησαν δυνατό στο Συμβούλιο να θεωρήσει βασίμως ότι το πρόσωπο αυτό εξακολουθούσε να είναι σε θέση να σχεδιάζει, να καθοδηγεί ή να συμμετέχει, άμεσα ή έμμεσα, σε βίαιες διαδηλώσεις ή σε άλλες βιαιοπραγίες.

158 Επιπλέον, το γεγονός ότι οι λόγοι για την καταχώριση του ονόματος του προσφεύγοντος στους επίμαχους καταλόγους αναφέρονται σε μια πραγματική κατάσταση η οποία υφίστατο πριν από την έκδοση των αρχικών πράξεων και μεταβλήθηκε πολύ πρόσφατα δεν σημαίνει κατ' ανάγκην ότι τα περιοριστικά μέτρα που ελήφθησαν εις βάρος του με τις εν λόγω πράξεις είναι παρωχημένα (πρβλ. απόφαση της 15ης Νοεμβρίου 2023, OT κατά Συμβουλίου, T-193/22, EU:T:2023:716, σκέψη 153 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

159 Η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται από το άρθρο 8, δεύτερο εδάφιο, της απόφασης 2023/891, κατά το οποίο τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα παρατείνονται, ή τροποποιούνται κατά περίπτωση, εφόσον το Συμβούλιο κρίνει ότι δεν έχουν επιτευχθεί οι στόχοι τους, και από το άρθρο 13, παράγραφος 4, του κανονισμού 2023/888, κατά το οποίο ο κατάλογος του παραρτήματος I επανεξετάζεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα και τουλάχιστον ανά δωδεκάμηνο. Πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι διατάξεις αυτές καθιστούν δυνατή τη διατήρηση στους επίμαχους καταλόγους των ονομάτων προσώπων και οντοτήτων που δεν προέβησαν σε καμία ενέργεια αποσταθεροποίησης της Δημοκρατίας της Μολδαβίας κατά το χρονικό διάστημα πριν από την επανεξέταση, εφόσον η διατήρηση αυτή εξακολουθεί να δικαιολογείται βάσει του συνόλου των κρίσιμων περιστάσεων και, ιδίως, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι δεν έχουν επιτευχθεί

οι στόχοι των περιοριστικών μέτρων, διότι άλλως οι διατάξεις αυτές θα στερούνταν πρακτικής αποτελεσματικότητας (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 27ης Απριλίου 2022, Ilunga Luyoyo κατά Συμβουλίου, T-108/21, EU:T:2022:253, σκέψη 56 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

160 Επομένως, παρά το γεγονός ότι το Συμβούλιο δεν απέδειξε ότι ο προσφεύγων σχεδίασε, καθοδήγησε ή μετέσχε, άμεσα ή έμμεσα, σε βίαιες διαδηλώσεις ή σε άλλες βιαιοπραγίες μετά την καταχώριση του ονόματός του στους επίμαχους καταλόγους, και λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι το Συμβούλιο εκτίμησε στην αιτιολογική σκέψη 3 της απόφασης 2024/1242 ότι εξακολουθούσε να υφίσταται η απειλή για τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου καθώς και για τη σταθερότητα και την ασφάλεια της Δημοκρατίας της Μολδαβίας, η απλή διάλυση του κόμματος του προσφεύγοντος δεν αρκεί για να καταστήσει παρωχημένα τα περιοριστικά μέτρα που ελήφθησαν εις βάρος του.

161 Κατά τα λοιπά, το υπ' αριθ. 3 αποδεικτικό στοιχείο του εγγράφου WK 2428/2024, ήτοι άρθρο του Τύπου που δημοσιεύθηκε στις 11 Οκτωβρίου 2023 στον ιστότοπο «hotnews.ro», παραθέτει, μεταξύ άλλων, δήλωση του προσφεύγοντος με την οποία ανακοινώνεται η δημιουργία νέου πολιτικού σχηματισμού με την ονομασία «Ș.OR Bloc» και η συμμαχία του με το πολιτικό κόμμα «Chance» αμέσως μετά τη διάλυση του δικού του κόμματος τον Ιούνιο του 2023. Η πληροφορία αυτή επιβεβαιώνεται από το υπ' αριθ. 5 αποδεικτικό στοιχείο του εγγράφου WK 2428/2024, ήτοι άρθρο του Τύπου που δημοσιεύθηκε στις 3 Νοεμβρίου 2023 στον ιστότοπο «moldova.europalibera.org», από το οποίο προκύπτει, σύμφωνα με άλλη δήλωση του προσφεύγοντος, ότι ο τελευταίος χρηματοδοτεί το κόμμα «Chance».

162 Εξάλλου, το υπ' αριθ. 1 αποδεικτικό στοιχείο του εγγράφου WK 2428/2024, ήτοι άρθρο του Τύπου που δημοσιεύθηκε στις 22 Σεπτεμβρίου 2023 στον ιστότοπο «Zdg.md», και το άρθρο της 3ης Νοεμβρίου 2023 που δημοσιεύθηκε στον ιστότοπο «moldova.europalibera.org» συμπίπτουν ως προς το ότι οι περιγραφόμενοι στις σκέψεις 144 έως 147 ανωτέρω δεσμοί μεταξύ του προσφεύγοντος και της Ρωσικής Ομοσπονδίας δεν εξαλείφθηκαν απλώς και μόνο λόγω της διάλυσης του κόμματός του τον Ιούνιο του 2023.

163 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το πλαίσιο το οποίο δικαιολόγησε την αρχική καταχώριση του ονόματος του προσφεύγοντος στους επίμαχους καταλόγους δεν μεταβλήθηκε κατά τέτοιο τρόπο ώστε να εμποδίζει το Συμβούλιο να διατηρήσει το όνομα του προσφεύγοντος στους καταλόγους αυτούς κατ' εφαρμογήν του κριτηρίου ii στηριζόμενο στα ίδια αποδεικτικά στοιχεία με εκείνα που δικαιολόγησαν την αρχική καταχώριση του ονόματός του, όπως συμπληρώθηκαν με εκείνα που περιλαμβάνονται στο έγγραφο WK 2428/2024.

164 Επί του σημείου αυτού, το επιχείρημα που αντλείται από το γεγονός ότι τα άρθρα που περιέχονται στο έγγραφο WK 6381/2023 είναι παλαιότερα του ενός έτους δεν μπορεί να συνεπιφέρει την ακύρωση των πράξεων διατήρησης.

165 Συγκεκριμένα, με την εξαίρεση ενός άρθρου που δημοσιεύθηκε τον Ιανουάριο του 2019, όλα τα αποδεικτικά στοιχεία που περιλαμβάνονται στο έγγραφο WK 6381/2023 αναρτήθηκαν στο διαδίκτυο μεταξύ της 21ης Μαρτίου 2022 και της 18ης Απριλίου 2023. Το χρονικό διάστημα που παρήλθε μεταξύ, αφενός, της δημοσίευσης των εν λόγω πληροφοριακών στοιχείων που χρησίμευσαν ως βάση για την αρχική καταχώριση του ονόματος του προσφεύγοντος και, αφετέρου, της έκδοσης των πράξεων διατήρησης στις 26 Απριλίου 2024 δεν μπορεί να χαρακτηριστεί σημαντικό.

166 Επομένως, τα διάφορα αυτά αποδεικτικά στοιχεία εξακολουθούσαν να είναι κρίσιμα για την εκτίμηση του ζητήματος κατά πόσον το όνομα του προσφεύγοντος έπρεπε να διατηρηθεί στους επίμαχους καταλόγους.

167 Ως εκ τούτου, ο τρίτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Επί του τέταρτου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος στηρίζεται σε προσβολή θεμελιωδών δικαιωμάτων

168 Ο προσφεύγων θεωρεί ότι η λήψη ατομικών περιοριστικών μέτρων εις βάρος του είναι αντίθετη προς την αρχή της αναλογικότητας καθόσον θίγει την επιχειρηματική ελευθερία του και προσβάλλει το δικαίωμά του ιδιοκτησίας. Επικαλείται συναφώς το γεγονός ότι η δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων του τον εμποδίζει να προβεί σε χρηματοοικονομικές ενέργειες ή να πραγματοποιήσει συναλλαγές επί κινητών και ακινήτων. Του είναι αδύνατο να λάβει δωρεές ή να πραγματοποιήσει δαπάνες για προεκλογική εκστρατεία και, ως εκ τούτου, να συμμετάσχει στην πολιτική ζωή της Μολδαβίας. Κατά τον προσφεύγοντα, η προσβολή του δικαιώματός του ιδιοκτησίας δεν είναι ούτε πρόσφορη ούτε αναγκαία για την επίτευξη των σκοπών που επιδιώκει η απόφαση 2023/891. Επιπλέον, τα περιοριστικά αυτά μέτρα προσβάλλουν το δικαίωμά του στην ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και στην ελευθερία της έκφρασης. Ο σκοπός της προάσπισης του κράτους δικαίου στη Μολδαβία δεν μπορεί να επιτευχθεί με τη λήψη περιοριστικών μέτρων κατά των μελών των πολιτικών κομμάτων της αντιπολίτευσης.

169 Το Συμβούλιο φρονεί ότι ο λόγος αυτός είναι απαράδεκτος λόγω έλλειψης σαφήνειας. Εν πάση περιπτώσει εκτιμά, όπως και η Επιτροπή, ότι η ανωτέρω επιχειρηματολογία είναι αβάσιμη.

170 Δεδομένου ότι το Συμβούλιο ήταν σε θέση να απαντήσει επί της ουσίας στα επιχειρήματα που προβλήθηκαν προς στήριξη του λόγου αυτού, η ένσταση απαραδέκτου που στηρίζεται σε προβαλλόμενη έλλειψη σαφήνειας των δικογράφων του προσφεύγοντος πρέπει να απορριφθεί.

171 Επί της ουσίας, πρέπει να υπομνησθεί ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως αυτά που επικαλείται ο προσφεύγων, δεν συνιστούν απόλυτα προνόμια και ότι η άσκησή τους μπορεί να υπόκειται σε περιορισμούς που δικαιολογούνται από σκοπούς γενικού συμφέροντος τους οποίους επιδιώκει η Ένωση, υπό την προϋπόθεση ότι οι περιορισμοί αυτοί ανταποκρίνονται πράγματι στους εν λόγω σκοπούς γενικού συμφέροντος και δεν συνιστούν, σε σχέση προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, δυσανάλογη και ανεπίτρεπτη επέμβαση που να θίγει την ίδια την υπόσταση των ως άνω κατοχυρωμένων δικαιωμάτων (πρβλ. απόφαση της 29ης Νοεμβρίου 2018, National Iranian Tanker Company κατά Συμβουλίου, C-600/16 P, EU:C:2018:966, σκέψη 83 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

172 Επομένως, προκειμένου να συνάδει προς το δίκαιο της Ένωσης, μια πράξη που θίγει τα επίμαχα θεμελιώδη δικαιώματα πρέπει να πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις: να προβλέπεται από τον νόμο, να σέβεται το ουσιώδες περιεχόμενο των εν λόγω δικαιωμάτων, να εξυπηρετεί σκοπό γενικού συμφέροντος που αναγνωρίζεται από την Ένωση και να μη στερείται αναλογικού χαρακτήρα (πρβλ. απόφαση της 27ης Ιουλίου 2022, RT France κατά Συμβουλίου, T-125/22, EU:T:2022:483, σκέψη 222 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

173 Στην προκειμένη περίπτωση, οι τέσσερις αυτές προϋποθέσεις πληρούνται.

174 Κατά πρώτον, τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα «προβλέπονται από τον νόμο», καθόσον θεσπίζονται με πράξεις που έχουν, μεταξύ άλλων, γενική ισχύ και διαθέτουν σαφή νομική βάση στο δίκαιο της Ένωσης, καθώς και επαρκή προβλεψιμότητα.

175 Κατά δεύτερον, οι προσβαλλόμενες πράξεις εφαρμόζονται για συγκεκριμένη διάρκεια και τελούν υπό διαρκή επανεξέταση, όπως προβλέπεται στο άρθρο 8, δεύτερο εδάφιο, της απόφασης 2023/891. Εφόσον τα εν λόγω μέτρα είναι προσωρινά και αναστρέψιμα, πρέπει να θεωρηθεί ότι δεν θίγουν το ουσιώδες περιεχόμενο των ελευθεριών των οποίων γίνεται επίκληση. Επιπλέον, η απόφαση 2023/891 και ο κανονισμός 2023/888 προβλέπουν τη δυνατότητα χορήγησης παρεκκλίσεων από τα εφαρμοζόμενα περιοριστικά μέτρα. Ειδικότερα, όσον αφορά τη δέσμευση κεφαλαίων και οικονομικών πόρων, το άρθρο 2, παράγραφοι 3 και 4, της απόφασης 2023/891 και το άρθρο 3, παράγραφος 1, το άρθρο 4, παράγραφος 2, το άρθρο 5, παράγραφος 1, και το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 2023/888 προβλέπουν τη δυνατότητα, αφενός, να επιτρέπεται η χρήση δεσμευμένων κεφαλαίων για την κάλυψη βασικών αναγκών ή την εκπλήρωση ορισμένων υποχρεώσεων και, αφετέρου, να χορηγούνται συγκεκριμένες άδειες για την αποδέσμευση κεφαλαίων, άλλων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ή οικονομικών πόρων.

176 Κατά τρίτον, τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα ανταποκρίνονται σε αναγνωριζόμενο από την Ένωση σκοπό γενικού συμφέροντος ικανό να δικαιολογήσει αρνητικές συνέπειες, ακόμη και σημαντικές, για ορισμένους επιχειρηματίες. Πράγματι, αποσκοπούν στην παροχή στήριξης στις μολδαβικές αρχές έναντι των αποσταθεροποιητικών ενεργειών τις οποίες αντιμετωπίζουν και οι οποίες είναι ικανές να εμποδίσουν την προσχώρηση του κράτους αυτού στην Ένωση, στοχεύοντας, μεταξύ άλλων, τα πρόσωπα τα οποία, με τις βιαιοπραγίες τους, συνιστούν απειλή για τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου στη Δημοκρατία της Μολδαβίας.

177 Κατά τέταρτον, όσον αφορά τον πρόσφορο χαρακτήρα των επίμαχων περιοριστικών μέτρων, επισημαίνεται ότι, υπό το πρίσμα σκοπών γενικού συμφέροντος τόσο θεμελιωδών όσο οι μνημονευόμενοι στη σκέψη 176 ανωτέρω, τα εν λόγω μέτρα δεν μπορούν, αυτά καθεαυτά, να θεωρηθούν απρόσφορα. Εξάλλου, ο προσφεύγων δεν υποστήριξε ότι η αποτελεσματική επίτευξη των επιδιωκόμενων σκοπών θα είχε καταστεί εφικτή με τη λήψη λιγότερο επαχθών μέτρων.

178 Στο πλαίσιο αυτό, τα μειονεκτήματα που προκλήθηκαν στον προσφεύγοντα δεν μπορούν να θεωρηθούν δυσανάλογα προς τη σημασία των σκοπών που επιδιώκονται με τις προσβαλλόμενες πράξεις.

179 Συναφώς, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα ότι η λήψη περιοριστικών μέτρων εις βάρος μελών πολιτικών κομμάτων της αντιπολίτευσης δεν θα καθιστούσε δυνατή την υποστήριξη του κράτους δικαίου στη Δημοκρατία της Μολδαβίας. Πράγματι, τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα ελήφθησαν όχι για τον λόγο ότι ο προσφεύγων ήταν μέλος πολιτικού κόμματος της αντιπολίτευσης, αλλά διότι είχε σχεδιάσει βίαιες διαδηλώσεις και υποκινούσε τη βία κατά των πολιτικών του αντιπάλων, γεγονός που τον καθιστούσε υπεύθυνο για ενέργειες που υπονομεύουν ή απειλούν την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Δημοκρατίας της Μολδαβίας, καθώς και τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, τη σταθερότητα και την ασφάλεια στο κράτος αυτό.

180 Κατά τα λοιπά, τα περιοριστικά μέτρα που ελήφθησαν κατά του προσφεύγοντος δεν συνιστούν ανυπέρβλητο εμπόδιο για τη συνέχιση της αντιπολιτευτικής πολιτικής δραστηριότητάς του στη Δημοκρατία της Μολδαβίας, ενδεχομένως μέσω του σχεδιασμού διαδηλώσεων κατά της σημερινής κυβέρνησης, υπό την προϋπόθεση ότι οι διαδηλώσεις αυτές είναι «ειρηνικές» κατά την έννοια του άρθρου 11 της ΕΣΔΑ και του άρθρου 12, παράγραφος 1, του Χάρτη και ότι δεν εντάσσονται στο πλαίσιο αποσταθεροποιητικών ενεργειών εξωτερικών παραγόντων, όπως η Ρωσική Ομοσπονδία.

181 Ως εκ τούτου, ο τέταρτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος. Κατόπιν των ανωτέρω, το ακυρωτικό αίτημα πρέπει να απορριφθεί.

Επί του αιτήματος επιδίκασης χρηματικής ικανοποίησης

182 Ο προσφεύγων ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο να υποχρεώσει το Συμβούλιο να αποκαταστήσει τη βλάβη που προκλήθηκε στην υπόληψή του λόγω της έκδοσης των αρχικών πράξεων, καταβάλλοντάς του προσωρινώς το ποσό των 100 000 ευρώ. Ο προσφεύγων διευκρινίζει ότι το όνομά του συνδέεται πλέον δημοσίως με συμπεριφορά που θεωρείται ότι υπονομεύει την ειρήνη, την ασφάλεια και τη δημοκρατική διαδικασία στη Δημοκρατία της Μολδαβίας, γεγονός που του προκαλεί κατ' ανάγκην ζημία.

183 Το Συμβούλιο, υποστηριζόμενο από την Επιτροπή, αντικρούει την επιχειρηματολογία αυτή.

184 Υπενθυμίζεται ότι εξωσυμβατική ευθύνη της Ένωσης στοιχειοθετείται μόνον αν ο ενάγων έχει όντως υποστεί «πραγματική και βέβαιη» ζημία και, συναφώς, εναπόκειται στον ενδιαφερόμενο να προσκομίσει πειστικά αποδεικτικά στοιχεία τόσο ως προς την ύπαρξη όσο και ως προς την έκταση της προβαλλόμενης ζημίας (πρβλ. απόφαση της 30ής Μαΐου 2017, Safa Nicu Sepahan κατά Συμβουλίου, C-45/15 P, EU:C:2017:402, σκέψεις 61 και 62).

185 Εν προκειμένω, ο προσφεύγων αρκέστηκε να ισχυριστεί, στο σημείο 267 του δικογράφου της αγωγής και στο σημείο 46 των παρατηρήσεών του επί του υπομνήματος παρεμβάσεως της Επιτροπής, ότι οι αρχικές πράξεις έθιξαν την υπόληψή του, χωρίς να προσκομίσει καμία αρχή αποδείξεως περί της ύπαρξης και της έκτασης της ζημίας αυτής.

186 Εν πάση περιπτώσει, όσον αφορά το γεγονός ότι το όνομά του συνδέεται πλέον με συμπεριφορά ασυμβίβαστη με τη δημοκρατική διαδικασία στη Δημοκρατία της Μολδαβίας, αρκεί η διαπίστωση ότι, όπως προκύπτει από τα προεκτεθέντα, η καταχώριση και η διατήρηση του ονόματός του στους επίμαχους καταλόγους βάσει του κριτηρίου ii ουδόλως ενέχουν έλλειψη νομιμότητας.

187 Ως εκ τούτου, το αίτημα επιδίκασης χρηματικής ικανοποίησης πρέπει να απορριφθεί.

188 Κατόπιν των προεκτεθέντων, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της, χωρίς να παρίσταται ανάγκη να εξεταστεί η νομιμότητα της καταχώρισης και της διατήρησης του ονόματος του προσφεύγοντος στους επίμαχους καταλόγους βάσει του κριτηρίου iii ή να αποφανθεί το Γενικό Δικαστήριο επί των αιτημάτων του προσφεύγοντος για τη λήψη μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, δεδομένου ότι το Γενικό Δικαστήριο έχει διαφωτιστεί επαρκώς από τα στοιχεία της δικογραφίας προκειμένου να αποφανθεί επί της διαφοράς.

Επί των δικαστικών εξόδων

189 Κατά το άρθρο 134, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Επιπλέον, κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, τα κράτη μέλη και τα όργανα που παρεμβαίνουν στη δίκη φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους.

190 Εν προκειμένω, δεδομένου ότι ο προσφεύγων ηττήθηκε, πρέπει να φέρει τα δικαστικά έξοδά του, καθώς και τα έξοδα του Συμβουλίου, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα του εν λόγω θεσμικού οργάνου. Η Επιτροπή φέρει τα δικαστικά έξοδά της.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή-αγωγή.

2) Ο Ilan Mironovich Shor φέρει τα δικαστικά έξοδά του, καθώς και τα δικαστικά έξοδα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή φέρει τα δικαστικά έξοδά της.

Svenningsen Mac Eochaidh Stancu

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 18 Δεκεμβρίου 2024.

(υπογραφές)